

ПРЕДЛОГ

На основу члана 10. став 9, члана 10а став 6, члана 10б став 5, члана 10в став 2, члана 10г став 4. и члана 239. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК о правилима и процедурама за операције система беспилотних ваздухоплова

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником се прописују ближи услови који морају да буду испуњени да би се операција система беспилотног ваздухоплова сврстала у одређену категорију, односно поткатегорију, оперативна ограничења за спровођење операција система беспилотних ваздухоплова, правила за спровођење процене оперативног ризика, елементи које морају да садрже оперативна изјава и оперативно одобрење, као и услови за издавање, измену, суспензију, ограничење и стављање ван снаге оперативних одобрења.

Овим правилником се ближе одређују услови које морају да испуњавају оператери система беспилотног ваздухоплова, као и начин њихове регистрације, услови које мора да испуњава даљински пилот, старосна граница за управљање системом беспилотног ваздухоплова, услови у погледу обављања теоријске обуке и полагања теоријског испита даљинског пилота, издавање, измена, суспензија, ограничење и стављање ван снаге сертификата о оспособљености даљинског пилота, као и важење потврде о теоријској оспособљености и сертификата о оспособљености даљинског пилота.

Овим правилником се ближе одређују услови које мора да испуњава оператер лаког система беспилотног ваздухоплова, систем управљања безбедношћу и промене у том систему, садржај приручника, као и услови за издавање, измену, суспензију и стављање ван снаге сертификата оператера лаког система беспилотног ваздухоплова.

Овим правилником се ближе одређују услови за издавање, измену, суспензију и стављање ван снаге одобрења у којем се одређују услови под којима се у оквиру ваздухопловно-моделарског клуба или удружења могу спроводити операције система беспилотних ваздухоплова.

Преузимање прописа Европске уније

Члан 2.

Овим правилником се у домаће законодавство преузима Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) 2019/947 од 24. маја 2019. године о правилима и процедурама за операције система беспилотних ваздухоплова, измењена и допуњена следећим уредбама:

- 1) Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2020/639 од 12. маја 2020. године;
- 2) Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2020/746 од 4. јуна 2020. године;
- 3) Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2021/1166 од 15. јула 2021. године;
- 4) Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2022/425 од 14. марта 2022. године;
- 5) Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2024/1110 од 10. априла 2024. године.

Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) 2019/947 је дата у Прилогу 1, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Допунски услови за примену Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2019/947 у Републици Србији су дати у Прилогу 2, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Уз одредбе Прилога 1. и 2. овог правилника примењују се и Прихватљиви начини усаглашавања (*Acceptable Means of Compliance (AMC)*) и Упутства (*Guidance Material (GM)*) које је утврдила Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA*) и који су објављени на њеним интернет страницама.

Значење израза

Члан 3.

Поједини изрази који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) *Директива 2009/48/ЕЗ* је Директива 2009/48/ЕЗ Европског парламента и Савета од 18. јуна 2009. године о безбедности играчака, која је у Републици Србији примењена Законом о предметима опште употребе („Службени гласник РС”, бр. 25/19 и 14/22);

2) *надлежни орган*, у смислу члана 18. Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947, сходно Закону о ваздушном саобраћају је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије;

3) *Одлука бр. 768/2008/ЕЗ Европског парламента и Савета* је Одлука бр. 768/2008/ЕЗ Европског парламента и Савета од 9. јула 2008. године о заједничком оквиру за стављање производа на тржиште и о стављању ван снаге Одлуке Савета 93/465/ЕЕЗ;

4) *сертификат о буци* је потврда о генерисаној буци у смислу Закона о ваздушном саобраћају;

5) *сертификат о пловидбености* је потврда о пловидбености у смислу Закона о ваздушном саобраћају;

6) *Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 923/2012* је Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 од 26. септембра 2012. године о утврђивању заједничких правила летења и оперативних одредаба у вези са услугама и поступцима у ваздушној пловидби и измени Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 1035/2011 и уредаба (ЕЗ) бр. 1265/2007, (ЕЗ) бр. 1794/2006, (ЕЗ) бр. 730/2006, (ЕЗ) бр. 1033/2006 и (ЕУ) бр. 255/2010. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуђивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, бр. 142/20, 10/22 и 84/22);

7) *Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 од 5. октобра 2012. године о утврђивању техничких захтева и административних процедура који се односе на делатности у ваздушном саобраћају у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, бр. 9/18, 56/18, 12/19, 3/21, 54/21, 117/21, 112/22, 46/23, 115/23 и 10/25);

8) *Уредба (ЕУ) 2018/1139* је Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја и о измени уредаба (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);

9) *Уредба (ЕУ) бр. 376/2014 Европског парламента и Савета* је Уредба (ЕУ) бр. 376/2014 Европског парламента и Савета од 3. априла 2014. године о пријављивању, анализи и праћењу догађаја у цивилном ваздухопловству, о измени Уредбе (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента

и Савета и о стављању ван снаге Директиве 2003/42/ЕЗ Европског парламента и Савета и Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1321/2007 и (ЕЗ) бр. 1330/2007. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, бр. 142/20, 130/22 и 52/24);

10) *Уредба (ЕУ) 2016/679* је Уредба (ЕУ) 2016/679 од 27. априла 2016. године о заштити физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободном кретању таквих података. Ова уредба је у Републици Србији примењена Законом о заштити података о личности („Службени гласник РС”, број 87/18);

11) *Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1332/2011* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1332/2011 од 16. децембра 2011. године о утврђивању захтева за заједничко коришћење ваздушног простора и оперативним процедурама за избегавање судара у ваздуху.

Изрази „држава чланица” и „Унија” који се користе у Прилогу 1. овог правилника, тумаче се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја (*ЕСАА споразум*).

Упућивање на Делегирану уредбу Комисије (ЕУ) 2019/945, у смислу овог правилника, означава упућивање на пропис којим се уређују системи беспилотних ваздухоплова и додаци за даљинску идентификацију.

Остали изрази који се користе у овом правилнику имају значења која су наведена у члану 2. Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947.

Прелазне одредбе

Члан 4.

Одобрења Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије издата на основу Правилника о беспилотним ваздухопловима („Службени гласник РС”, број 1/20) остају на снази до истека рока који је у њима наведен, а најкасније до 2. марта 2026. године.

Поступци који до дана почетка примене овог правилника нису окончани, окончаће се по одредбама прописа из става 1. овог члана.

Беспилотни ваздухоплови уписани у Евиденцију ваздухоплова Републике Србије који према одредбама овог правилника не подлежу евидентирању бришу се по службеној дужности из Евиденције.

Одредбе члана 13. Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947 дате у Прилогу 1. овог правилника, примењују се од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Рокови прописани у чл. 20. и 22. Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947 дате у Прилогу 1. овог правилника, у Републици Србији продужавају се до 31. децембра 2028. године.

Престанак важења других прописа

Члан 5.

Даном почетка примене овог правилника престаје да важи Правилник о беспилотним ваздухопловима („Службени гласник РС”, број 1/20).

Ступање Правилника на снагу

Члан 6.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 2. марта 2026. године, осим одредаба *UAS.OPEN.020* тачка

4) б), *UAS.OPEN.030* тачка 2) а) и *UAS.OPEN.040* тачка 3) Прилога 1. овог правилника које се односе на спровођење „*on-line*” обуке и испита теоријског знања, које се примењују од 2. фебруара 2026. године.

Бр.

У Београду, 2025. године

Директорка

Мирјана Чизмаров

СПРОВЕДБЕНА УРЕДБА КОМИСИЈЕ (ЕУ) 2019/947
од 24. маја 2019. године
о правилима и процедурама за операције система беспилотних ваздухоплова

Члан 1.

Предмет

Ова уредба утврђује детаљне одредбе за операције система беспилотних ваздухоплова, као и за особље, укључујући даљинске пилоте и организације које учествују у овим операцијама.

Члан 2.

Дефиниције

За потребе ове уредбе, примењују се следеће дефиниције:

1) „систем беспилотног ваздухоплова (UAS)” означава беспилотни ваздухоплов, као што је дефинисано у члану 3. тачка 30) Уредбе (ЕУ) 2018/1139, као и његову јединицу за управљање и праћење;

2) „оператер система беспилотног ваздухоплова” („оператер UAS-a”) означава свако правно или физичко лице које користи или намерава да користи један или више UAS-a;

3) „скупови људи” означавају окупљања на којима се особе не могу удаљити због бројности присутних људи на малом простору;

4) „географска зона за UAS” означава део ваздушног простора који се утврђује како би се олакшале, ограничиле или забраниле операције система беспилотних ваздухоплова и на тај начин умањили ризици који проистичу из тих операција, а који се односе на безбедност, приватност, заштиту података о личности, обезбеђивање или животну средину;

5) „робусност” означава својство мера за умањење ризика које је резултат комбиновања повећања безбедности постигнутог мерама за умањење ризика и нивоа уверености да је постигнуто повећање безбедности;

6) „стандардни сценарио” означава врсту операције UAS-a у посебној категорији, како је дефинисано у Додатку 1 Анекса, за коју је утврђена прецизна листа мера за умањење ризика, тако да за надлежни орган могу да буду довољне изјаве у којима оператери изјављују да ће применити мере за умањење ризика када обављају ту врсту операције;

7) „операција са визуелним контактом” („VLOS”) означава врсту операције UAS-a у којој даљински пилот може без помагала да одржава стални визуелни контакт са беспилотним ваздухопловом и да контролише путању лета беспилотног ваздухоплова у односу на друге ваздухоплове, људе и препреке, у циљу избегавања судара;

8) „операција без визуелног контакта” („BVLOS”) означава врсту операције UAS-a која се не спроводи као VLOS;

9) „сертификат оператера лаког UAS-a” („LUC”) означава сертификат који је надлежни орган издао оператеру UAS-a, како је прописано у делу Ц Анекса;

10) „ваздухопловно-моделарски клуб или удружење” означава организацију која је легално основана у држави чланици у сврху обављања рекреативних летова, ваздухопловних приредаба, спортских активности или такмичења коришћењем UAS-a;

11) „опасна роба” означава предмете или материје који могу да представљају опасност за здравље, безбедност, имовину или животну средину у случају незгоде или удеса, а које беспилотни ваздухоплов превози као свој корисни терет, укључујући нарочито:

а) експлозиве (опасност од масивне експлозије, опасност од простирања ударног таласа, опасност од мањег ударног таласа, опасност од великог пожара, експлозивне материје и екстремно неосетљиви експлозиви);

б) гасове (запаљиви гас, незапаљиви гас, отровни гас, кисеоник, гас опасан за удисање);

ц) запаљиве течности (запаљиве течности, горива, лож уље, бензин);

д) запаљиве чврсте материје (запаљиве чврсте материје, самозапаљиве чврсте материје, материје опасне када се овлаже);

е) оксидансе и органске пероксида;

ф) токсичне и инфективне материје (отров, биолошки опасне материје);

г) радиоактивне материје;

х) корозивне материје;

12) „корисни терет” означава инструмент, механизам, опрему, део, уређај, додатну опрему или прибор, укључујући комуникациону опрему, који су уграђени у ваздухоплов или су причвршћени за њега и који се не користе, нити су намењени да се користе за управљање или праћење ваздухоплова у лету и нису део конструкције ваздухоплова, мотора или елисе;

13) „директна даљинска идентификација” означава систем који обезбеђује локалну емисију информација о активном беспилотном ваздухоплову, укључујући ознаку беспилотног ваздухоплова, тако да се ове информације могу добити без физичког приступа беспилотном ваздухоплову;

14) „режим рада ’прати ме’ ” означава режим рада UAS-а при којем беспилотни ваздухоплов стално прати даљинског пилота у унапред утврђеном полупречнику;

15) „гео-информисање” означава функцију која, на основу података које достављају државе чланице, открива могуће кршење ограничења ваздушног простора и упозорава даљинске пилоте како би они могли да предузму хитне и ефикасне мере да спрече то кршење;

16) „приватно изграђен UAS” означава UAS састављен или произведен за сопствену употребу произвођача, не укључујући UAS састављен од комплета делова стављених на тржиште као један комплет спреман за склапање;

17) „аутономна операција” означава операцију током које беспилотни ваздухоплов лети без могућности даљинског пилота да на њу утиче;

18) „неукључена лица” означава лица која не учествују у операцији UAS-а или која нису упозната са упутствима и мерама безбедности које је дао оператер UAS-а;

19) „испорука на тржишту” означава свако достављање производа за дистрибуцију, потрошњу или коришћење на тржишту Уније у оквиру обављања привредне делатности, са или без накнаде;

20) „стављање на тржиште” означава прву испоруку производа на тржиште Уније;

21) „контролисано подручје на земљи” означава подручје на земљи на којем се управља UAS-ом и унутар кога оператер UAS-а може да обезбеди да су присутна само укључена лица;

22) „максимална маса на полетању” („*MTOM*”) означава највећу масу беспилотног ваздухоплова, укључујући корисни терет и гориво, како је дефинисао произвођач или градитељ, при којој се беспилотни ваздухоплов може користити;

23) „беспилотна једрилица” означава беспилотни ваздухоплов који се одржава у лету на основу динамичке реакције ваздуха на његове фиксне аеродинамичке површине, чији слободан лет не зависи од мотора. Може да буде опремљена мотором за употребу у случају опасности;

24) „осматрач беспилотног ваздухоплова” означава лице које се налази поред даљинског пилота и које без помагала, визуелним осматрањем беспилотног ваздухоплова, помаже даљинском пилоту у одржавању беспилотног ваздухоплова у VLOS-у и безбедном обављању лета;

25) „осматрач ваздушног простора” означава лице које помаже даљинском пилоту тако што без помагала врши визуелно осматрање ваздушног простора у коме беспилотни ваздухоплов лети, ради уочавања потенцијалне опасности у ваздуху;

26) „јединица за управљање и праћење (CMU)” означава опрему за даљинско управљање беспилотним ваздухопловом и праћење беспилотног ваздухоплова са удаљености, као што је дефинисано у члану 3. тачка 32) Уредбе (ЕУ) 2018/1139;

27) „C2 веза” означава везу за пренос података између беспилотног ваздухоплова и CMU ради управљања летом;

28) „географија лета” означава део ваздушног простора одређен просторно и временски, у којем оператер UAS-а планира да спроводи операције у оквиру уобичајених процедура описаних у тачки б) подтачка ц) Додатка 5 Анекса;

29) „подручје географије лета” означава пројекцију географије лета на површину земље;

30) „простор за непредвиђене ситуације” означава део ваздушног простора изван географије лета у којем се примењују процедуре за непредвиђене ситуације описане у тачки б) подтачка д) Додатка 5 Анекса;

31) „подручје за непредвиђене ситуације” означава пројекцију простора за непредвиђене ситуације на површину земље;

32) „оперативни простор” је комбинација географије лета и простора за непредвиђене ситуације;

33) „заштитни појас од ризика на земљи” је подручје изнад површине земље које окружује оперативни простор и које је утврђено како би се умањио ризик за треће стране на површини у случају да беспилотни ваздухоплов напусти оперативни простор;

34) „ноћ” означава временски период између краја вечерњег грађанског сумрака и почетка јутарњег грађанског свитања, како је дефинисано у Сprovedбеној уредби (ЕУ) бр. 923/2012;

35) „UAS компонента” означава било који мотор, елису или део беспилотног ваздухоплова, или било који елемент јединице за управљање и праћење (CMU).

Члан 3.

Категорије операција UAS-а

Операције UAS-а се спровode у отвореној, посебној или сертификованој категорији, које су дефинисане у чл. 4, 5. и 6, под следећим условима:

а) за операције UAS-а у отвореној категорији није потребно било какво претходно одобрење, нити је потребно давање оперативне изјаве од стране оператера UAS-а пре предузимања операције;

б) операције UAS-а у посебној категорији захтевају оперативно одобрење издато од стране надлежног органа у складу са чланом 12. или одобрење добијено у складу са чланом 16. или, под околностима утврђеним у члану 5. став 5, изјаву од стране оператера UAS-а;

ц) операције UAS-а у сертификованој категорији захтевају сертификацију UAS-а у складу са Делегираном уредбом (ЕУ) 2019/945, сертификацију оператера и, када је примењиво, издавање дозволе даљинском пилоту.

Члан 4.

Отворена категорија операција UAS-а

1. Операције се класификују као операције UAS-а у отвореној категорији само ако су испуњени следећи захтеви:

а) UAS припада једној од класа из Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945 или је приватно изграђен или испуњава услове дефинисане у члану 20;

б) беспилотни ваздухоплов има максималну масу на полетању мању од 25 kg;

ц) даљински пилот је осигурао да је беспилотни ваздухоплов на безбедној удаљености од људи и да се њиме не лети изнад скупова људи;

д) даљински пилот све време одржава беспилотни ваздухоплов у VLOS, осим када се лети у режиму рада „прати ме” или када се користи осматрач беспилотног ваздухоплова, као што је наведено у Делу А Анекса;

е) током лета беспилотни ваздухоплов се одржава на удаљености до 120 m од најближе тачке на површини земље, осим када прелеће препреке, као што је наведено у Делу А Анекса;

ф) током лета беспилотни ваздухоплов не превози опасну робу и из њега се не избацује било какав материјал;

2. Операције UAS-а у отвореној категорији се деле на три поткатегорије у складу са захтевима из Дела А Анекса.

Члан 5.

Посебна категорија операција UAS-а

1. Ако није испуњен неки од захтева утврђених у члану 4. или у Делу А Анекса, оператер UAS-а мора да добије оперативно одобрење у складу са чланом 12. од надлежног органа у држави чланици у којој је регистрован.

2. Када подноси захтев надлежном органу за оперативно одобрење у складу са чланом 12, оператер мора да изврши процену ризика у складу са чланом 11. и да ту процену, укључујући мере за умањење ризика, поднесе надлежном органу заједно са захтевом.

3. У складу са тачком UAS.SPEC.040 утврђеној у Делу Б Анекса, надлежни орган издаје оперативно одобрење ако сматра да су оперативни ризици одговарајуће умањени у складу са чланом 12.

4. Надлежни орган наводи да ли се оперативно одобрење односи на:

а) одобрење једне операције или више операција одређених у времену и/или просторно. Оперативно одобрење мора да обухвати прецизну листу мера за умањење ризика;

б) одобрење LUC-а, у складу са Делом Ц Анекса.

5. Када оператер UAS-а подноси изјаву надлежном органу државе чланице регистрације у складу са тачком UAS.SPEC.020 прописаној у Делу Б Анекса за операцију која је усаглашена са стандардним сценаријом утврђеним у Додатку 1 тог анекса, од оператера UAS-а се не захтева да прибави оперативно одобрење у складу са ст. 1-4. овог члана, већ се примењује процедура утврђена у члану 12. став 5. Оператер UAS-а мора да користи изјаву из Додатка 2 тог анекса.

6. Оперативно одобрење или изјава се не захтевају:

а) од оператера UAS-а који поседују LUC са одговарајућим правима у складу са тачком UAS.LUC.060 Анекса;

б) за операције које се обављају у оквиру ваздухопловно-моделарских клубова и удружења који су добили одобрење у складу са чланом 16.

Члан 6.

Сертификована категорија операција UAS-а

1. Операције се класификују као операције UAS-а у сертификованој категорији само ако су испуњени следећи захтеви:

а) ако је UAS сертификован у складу са чланом 40. став 1. тач. а), б) и ц) Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945; и

б) ако при спровођењу операције постоји нека од следећих околности:

i) спроводи се изнад скупова људи;

ii) укључује превоз људи;

iii) укључује превоз опасне робе, што може довести до високог ризика за трећа лица у случају удеса.

2. Поред тога, операције *UAS*-а се класификују као операције *UAS*-а у сертификованој категорији ако надлежни орган, на основу процене ризика из члана 11. сматра да се ризик операције не може довољно умањити без сертификације *UAS*-а и оператора *UAS*-а и, када је примењиво, без издавања дозволе даљинском пилоту.

Члан 7.

Правила и процедуре за операције *UAS*-а

1. Операције *UAS*-а у отвореној категорији морају да буду у складу са оперативним ограничењима утврђеним у Делу А Анекса.

2. Операције *UAS*-а у посебној категорији морају да буду у складу са оперативним ограничењима наведеним у оперативном одобрењу из члана 12. или одобрењу из члана 16. или у стандардном сценарију из Додатка 1 Анекса у складу са изјавом оператора *UAS*-а.

Овај став се не примењује ако оператор *UAS*-а поседује *LUC* са одговарајућим правима.

Операције *UAS*-а у посебној категорији морају да буду у складу са одговарајућим оперативним захтевима утврђеним у Сprovedбеној уредби Комисије (ЕУ) бр. 923/2012.

2а. Оператор *UAS*-а који испуњава услове наведене у члану 40. став 1. тачка д) Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945 мора да прибави следеће сертификате:

(i) сертификат о пловидбености или ограничени сертификат о пловидбености издат у складу са Одељком Х Анекса I (Део-21) Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 748/2012;

(ii) сертификат о буци издат у складу са Одељком И Анекса I (Део 21) Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 748/2012, ако беспилотни ваздухоплов подлеже захтевима у погледу заштите животне средине утврђеним у тачки 21.B.85 Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012.

3. Операције *UAS*-а у сертификованој категорији морају да буду у складу са одговарајућим оперативним захтевима утврђеним у Сprovedбеној уредби (ЕУ) бр. 923/2012 и Уредбама Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 и 1332/2011.

Члан 8.

Правила и процедуре за оспособљеност даљинских пилота

1. Даљински пилоти који управљају *UAS*-ом у отвореној категорији морају да испуњавају захтеве у погледу оспособљености утврђене у Делу А Анекса.

2. Даљински пилоти који управљају *UAS*-ом у посебној категорији морају да испуњавају захтеве утврђене у оперативном одобрењу надлежног органа или у стандардном сценарију из Додатка 1 Анекса или у *LUC*-у, и морају да буду оспособљени најмање за следеће:

а) да примењују оперативне процедуре (редовне, ванредне и процедуре у случају опасности, планирање лета, прегледи пре и после лета);

б) да управљају ваздухопловном комуникацијом;

ц) да управљају путањом лета беспилотног ваздухоплова и аутоматизацијом;

д) да воде тим, учествују у тимском раду и да се самоорганизују;

е) да решавају проблеме и доносе одлуке;

ф) да прате ситуацију;

г) да управљају радним оптерећењем;

х) да координирају или препусте рад, по потреби.

3. Даљински пилоти који обављају операције у оквиру ваздухопловно-моделарских клубова и удружења морају да испуњавају минималне захтеве у погледу оспособљености утврђене у одобрењу које је издато у складу са чланом 16.

Члан 9.

Минимална старосна граница за даљинске пилоте

1. Минимална старосна граница за даљинске пилоте који управљају UAS-ом у отвореној и посебној категорији је 16 година.
2. Минимална старосна граница за даљинске пилоте се не захтева:
 - а) када обављају операције у А1 поткатегорији, као што је наведено у Делу А Анекса ове уредбе, са UAS-ом класе C0 дефинисаном у Делу 1 Анекса Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945 који је играчка у смислу Упутства 2009/48/ЕЗ;
 - б) за приватно изграђени UAS са максималном масом на полетању мањом од 250 g;
 - ц) када обављају операције под директним надзором даљинског пилота који испуњава услове из става 1. и члана 8.
3. Државе чланице могу да смање минималну старосну границу на основу процене ризика, узимајући у обзир специфичне ризике повезане са операцијама на њиховом подручју:
 - а) за даљинске пилоте који обављају операције у отвореној категорији до највише четири године;
 - б) за даљинске пилоте који обављају операције у посебној категорији до највише две године.
4. Ако држава чланица смањи минималну старосну границу за даљинске пилоте, овим даљинским пилотима је дозвољено да обављају операције UAS-ом само на подручју те државе чланице.
5. Државе чланице могу да за даљинске пилоте који обављају операције у оквиру ваздухопловно-моделарских клубова и удружења одреде другачију минималну старосну границу у одобрењу издатом у складу са чланом 16.

Члан 10.

Правила и процедуре за пловидбеност UAS-а

Осим ако је приватно изграђен или се користи за операције из члана 16. или испуњава услове из члана 20, UAS који се користи у операцијама утврђеним у овој уредби мора да буде у складу са техничким захтевима и правилима и процедурама за пловидбеност дефинисаним у делегираним актима усвојеним у складу са чланом 58. Уредбе (ЕУ) 2018/1139.

Члан 11.

Правила за спровођење процене оперативног ризика

1. Процена оперативног ризика мора да:
 - а) опише карактеристике операције UAS-а;
 - б) предложи одговарајуће оперативне безбедносне циљеве;
 - ц) утврди ризике операције на земљи и у ваздуху, узимајући у обзир следеће:
 - (i) у којој мери би активност могла да угрози трећа лица или имовину на земљи;
 - (ii) сложеност, перформансе и оперативне карактеристике предметног беспилотног ваздухоплова;
 - (iii) сврху лета, врсту UAS-а, вероватноћу судара са другим ваздухопловима и класу коришћеног ваздушного простора;
 - (iv) врсту, обим и сложеност операције или активности UAS-а, укључујући када је примењиво, интензитет и врсту саобраћаја којим управља одговорна организација или лице;

(v) у којој мери су лица изложена ризицима од операција *UAS*-а у стању да процене ризике и врше контролу тих ризика.

д) утврди низ могућих мера за умањење ризика;

е) утврди неопходан ниво робусности одабраних мера за умањење ризика на такав начин да се операција може безбедно спровести.

2. Опис операције *UAS*-а укључује најмање следеће:

а) природу активности које се спроводе;

б) радно окружење и географско подручје за планирану операцију, нарочито становништво које се прелеће, орографију, врсте ваздушног простора, део ваздушног простора у коме ће се операција одвијати и део ваздушног простора који ће служити као потребни заштитни појас од ризика, укључујући оперативне захтеве за географске зоне;

ц) сложеност операције, посебно планирање и извођење, стручност, искуство и састав особља, потребна техничка средства за извођење операције;

д) техничке карактеристике *UAS*-а, укључујући његове перформансе с обзиром на услове планиране операције и, ако је примењиво, његов регистарски број;

е) стручност особља за спровођење операције, укључујући састав особља, улогу, одговорности, обуку и скорашње искуство.

3. Циљани ниво безбедности предложен у процени мора да буде еквивалентан нивоу безбедности у ваздухопловству са посадом, с обзиром на посебне карактеристике операције *UAS*-а.

4. Идентификација ризика мора да укључи утврђивање следећег:

а) неумањени ризик операције на земљи узимајући у обзир врсту операције и услове под којима се операција одвија, укључујући најмање следеће критеријуме:

i. *VLOS* или *BVLOS*;

ii. густину насељености подручја која се прелећу;

iii. летење изнад скупа људи;

iv. карактеристике димензија беспилотног ваздухоплова;

б) неумањени ризик операције у ваздуху узимајући у обзир следеће:

i. тачан део ваздушног простора у коме ће се операција одвијати, проширен за део ваздушног простора који је неопходан за ванредне процедуре;

ii. класу ваздушног простора;

iii. утицај на други ваздушни саобраћај и на управљање ваздушним саобраћајем (*ATM*), а посебно:

- висину операције;

- контролисани ваздушни простор у односу на неконтролисани;

- аеродромско окружење у односу на неаеродромско;

- ваздушни простор изнад урбаног окружења у односу на рурално;

- одвојеност од другог саобраћаја.

5. При утврђивању могућих мера за умањење ризика, неопходних да би се постигао предложени циљани ниво безбедности, мора се узети у обзир следеће:

а) мере ограничења кретања људи на земљи;

б) стратешка оперативна ограничења операције *UAS*-а, посебно:

i. ограничавање географских простора у којима се операција одвија;

ii. ограничавање трајања или распореда временског слота у којем се операција одвија;

ц) стратешко умањење ризика заједничким правилима летења или заједничком структуром и услугама ваздушног простора;

- д) способност да се избори са могућим неповољним условима рада;
- е) организациони фактори, као што су оперативне процедуре и процедуре одржавања које је разрадио оператер UAS-а и процедуре одржавања у складу са произвођачевим упутством за употребу;
- ф) ниво оспособљености и стручности особља укљученог у безбедност лета;
- г) ризик од људске грешке у примени оперативних процедура;
- х) карактеристике пројекта и перформансе UAS-а, а посебно:
 - i. доступност средстава за умањење ризика од судара;
 - ii. доступност система који ублажавају енергију при удару или ломљивост беспилотног ваздухоплова;
 - iii. пројекат UAS-а према признатим стандардима и „fail-safe” пројекат.

6. Робусност предложених мера за умањење ризика се процењује да би се утврдило да ли су оне сразмерне безбедносним циљевима и ризицима планиране операције, посебно да би се обезбедило да је свака фаза операције безбедна.

Члан 12.

Одобрење операција у посебној категорији

1. Надлежни орган оцењује процену ризика и робусност мера за умањење ризика које је оператер UAS-а предложио како би операција UAS-а била безбедна у свим фазама лета.

2. Надлежни орган издаје оперативно одобрење:

а) ако се проценом извршеном у складу са ставом 1. дође до закључка:

(i) да циљеви оперативне безбедности узимају у обзир ризике операција;

(ii) да је комбинација мера за умањење ризика која се односи на оперативне услове за извођење операција, стручност укљученог особља и техничке карактеристике беспилотних ваздухоплова адекватна и довољно робусна да операције остану безбедне у погледу идентификованих ризика на земљи и у ваздуху;

б) у случају UAS-а који је сертифицирован или ће бити сертифицирован у складу са чланом 40. став 1. тачка д) Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945, да тај UAS-и има:

(i) важећи сертификат о пловидбености или ограничени сертификат о пловидбености и, у случају да беспилотни ваздухоплов подлеже захтевима у погледу заштите животне средине утврђеним у тачки 21.В.85 Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012, важећи сертификат о буци; или

(ii) одобрене услове лета у складу са Одељком II Анекса I (Део 21) Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012, ако беспилотни ваздухоплов не испуњава или није доказано да испуњава важеће захтеве у погледу пловидбености;

ц) да је оператер UAS-а доставио надлежном органу изјаву којом се потврђује да су намераване операције усаглашене са свим важећим правилима Уније и националним правилима која се односе на њих, нарочито у погледу приватности, заштите података, одговорности, осигурања, обезбеђивања и заштите животне средине.

3. Ако се операција не сматра довољно безбедном, надлежни орган ће о томе обавестити подносиоца захтева, наводећи разлоге због којих је одбио да изда оперативно одобрење.

4. Оперативно одобрење које издаје надлежни орган садржи:

а) предмет одобрења;

б) посебне услове који се примењују на:

i) операцију UAS-а и оперативна ограничења;

ii) потребну стручност оператера UAS-а и, када је примењиво, даљинских пилота;

iii) техничке карактеристике UAS-а, укључујући сертификацију UAS-а, ако је примењиво;

ц) следеће информације:

- i) регистарски број оператора UAS-а и техничке карактеристике UAS-а;
- ii) упућивање на процену оперативног ризика коју је израдио оператор UAS-а;
- iii) оперативна ограничења и услове операције;
- iv) мере за умањење ризика које оператор UAS-а мора да примени;
- v) локацију за коју је одобрено да се операција обави и све друге локације у државама чланицама у складу са чланом 13;
- vi) сва документа и евиденције релевантне за врсту операције и врсту догађаја које треба пријавити поред оних које су дефинисане у Уредби (ЕУ) бр. 376/2014 Европског парламента и Савета;
- vii) сертификат о пловидбености или ограничени сертификат о пловидбености и сертификат о буци, ако су такви сертификати издати;
- viii) услове лета одobreне у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 748/2012 ако беспилотни ваздухоплов испуњава услове утврђене у члану 40. став 1. тачка д) Делегиране Уредбе (ЕУ) 2019/945 и ако беспилотни ваздухоплов не испуњава или није доказано да испуњава применљиве захтеве у погледу пловидбености.

5. По пријему изјаве из члана 5. став 5. надлежни орган:

- а) проверава да ли она садржи све елементе наведене у тачки UAS.SPEC.020 став 2. Анекса;
- б) ако је то случај, доставља без непотребног одлагања оператору UAS-а потврду о пријему и потпуности, тако да оператор може да започне операцију.

Члан 13.

Прекограничне операције или операције изван државе регистрације

1. Ако оператор UAS-а намерава да спроведе операцију у посебној категорији за коју је већ добио оперативно одобрење у складу са чланом 12. и која је планирана да се делимично или у потпуности одвија у ваздушном простору државе чланице која није држава чланица регистрације, оператор UAS-а доставља надлежном органу државе чланице у којој операција треба да се обави захтев, који укључује следеће информације:

- а) копију оперативног одобрења издатог оператору UAS-а у складу са чланом 12; и
- б) локацију/локације планиране операције, укључујући, ако је потребно, ажуриране мере за умањење ризика идентификованих у складу са чланом 11. став 2. тачка б) који су специфични за локални ваздушни простор, терен, насељеност и климатске услове.

2. По пријему захтева из става 1. надлежни орган државе чланице у којој операција треба да се обави процењује захтев без непотребног одлагања и доставља надлежном органу државе чланице регистрације и оператору UAS-а потврду да су ажуриране мере за умањење ризика из става 1. тачка б) задовољавајуће за операцију на планираној локацији. По пријему те потврде, оператор UAS-а може започети планирану операцију, а држава чланица регистрације уписује ажуриране мере за умањење ризика које оператор UAS-а мора да примени у оперативно одобрење издато у складу са чланом 12.

3. Ако оператор UAS-а намерава да спроведе операцију у посебној категорији за коју је дата изјава у складу са чланом 5. став 5, а која је планирана да се одвија делимично или у потпуности у ваздушном простору државе чланице која није држава чланица регистрације, оператор UAS-а доставља надлежном органу државе чланице у којој операција треба да се обави копију изјаве достављене држави чланици регистрације, као и копију потврде о пријему и потпуности.

4. Ако оператер *UAS*-а који поседује *LUC* са правима у складу са тачком *UAS.LUC.060* Анекса намерава да спроведе операцију у посебној категорији и која је планирана да се делимично или у потпуности одвија у ваздушном простору државе чланице која није држава чланица регистрације, оператер *UAS*-а доставља надлежном органу државе чланице планиране операције следеће информације:

- а) копију услова одобрења које је примио у складу са тачком *UAS.LUC.050* Анекса; и
- б) локацију или локације планиране операције у складу са ставом 1. тачка б) овог члана.

Члан 14.

Регистрација оператера *UAS*-а и сертифицираних *UAS*-а

1. Државе чланице морају да успоставе и одржавају тачне системе регистрације за *UAS*-е чији пројекат подлеже сертификацији и за оператере *UAS*-а чије операције могу да представљају ризик за безбедност, обезбеђивање, приватност и заштиту података о личности или животне средине.

2. Системи регистрације за оператере *UAS*-а морају да обезбеде рубрике за уношење и размену следећих информација:

- а) пуно име и датум рођења за физичка лица и назив и идентификациони број за правна лица;
- б) адресу оператера *UAS*-а;
- ц) адресу електронске поште и број телефона;
- д) број полисе осигурања за *UAS* ако то захтева право Уније или национално право;
- е) изјаву којом правна лица потврђују следеће: „Целокупно особље непосредно укључено у операције је оспособљено за обављање својих задатака, а *UAS*-ом ће управљати само даљински пилоти одговарајућег нивоа стручности.”;
- ф) оперативна одобрења и издати *LUC*-ови, као и изјаве праћене потврдом у складу са чланом 12. став 5) тачка б).

3. Системи регистрације за беспилотне ваздухоплове чији пројекат подлеже сертификацији морају да обезбеде рубрике за уношење и размену следећих информација:

- а) назив произвођача;
- б) ознаку произвођача беспилотног ваздухоплова;
- ц) серијски број беспилотног ваздухоплова;
- д) пуно име, адресу, адресу електронске поште и број телефона за физичка или правна лица под чијим именом је регистрован беспилотни ваздухоплов.

4. Државе чланице морају да обезбеде да су системи регистрације дигитални и интероперабилни и да дозвољавају међусобан приступ информацијама и њихову размену путем базе података из члана 74. Уредбе (ЕУ) 2018/1139.

5. Оператери *UAS*-а су дужни да се региструју:

- а) ако обављају операције у отвореној категорији било којим од следећих беспилотних ваздухоплова:
 - i) са *МТОМ* од 250 g или више, или који у случају удара у човека могу да пренесу кинетичку енергију већу од 80 џула;
 - ii) који су опремљени сензором који може да прикупља податке о личности, осим ако су у складу са Директивом 2009/48/ЕЗ.
- б) ако обављају операције у посебној категорији беспилотним ваздухопловом било које масе.

6. Оператери *UAS*-а се региструју у држави чланици у којој имају своје пребивалиште, ако је реч о физичким лицима, или у којој имају своје главно место пословања, ако је реч о правним

лицима, и обезбеђују да су информације о њиховој регистрацији тачне. Оператер *UAS*-а не може да буде регистрован у више од једне државе чланице у исто време.

Државе чланице издају јединствени дигитални регистарски број за оператере *UAS*-а и за *UAS*-е за које је регистрација обавезна, омогућавајући њихову појединачну идентификацију.

Регистарски број за оператере *UAS*-а се успоставља на основу стандарда који подржавају интероперабилност система регистрације.

7. Власник беспилотног ваздухоплова чији пројекат подлеже сертификацији је дужан да региструје беспилотни ваздухоплов.

Државна припадност и ознака регистрације беспилотног ваздухоплова се установљава у складу са Анексом 7 *ICAO*-а. Беспилотни ваздухоплов не може да буде регистрован у више од једне државе у исто време.

8. Оператери *UAS*-а морају да прикажу свој регистарски број на сваком беспилотном ваздухоплову који испуњава услове прописане у ставу 5.

9. Поред података дефинисаних у тачки 2), државе чланице могу да прикупљају додатне информације о идентитету од оператера *UAS*-а.

Члан 15.

Оперативни услови за географске зоне за *UAS*

1. Приликом дефинисања географских зона за *UAS* из безбедносних разлога, разлога обезбеђивања, приватности или заштите животне средине, државе чланице могу:

а) да забране одређене или све операције *UAS*-а, да захтевају посебне услове за одређене или све операције *UAS*-а или да захтевају претходно одобрење за лет за одређене или све операције *UAS*-а;

б) да подвргну операције *UAS*-а одређеним стандардима заштите животне средине;

ц) да дозволе приступ само одређеним класама *UAS*-а;

д) да дозволе приступ само *UAS*-има који имају одређене техничке карактеристике, посебно системе за даљинску идентификацију или системе за гео-информисање.

2. На основу процене ризика коју је спровео надлежни орган, државе чланице могу да одреде одређене географске зоне у којима су операције *UAS*-а изузете од једног или више захтева отворене категорије.

3. Ако државе чланице у складу са ст. 1 или 2. одреде географске зоне за *UAS*, из разлога гео-информисаности оне су дужне да обезбеде да информације о географским зонама за *UAS*, укључујући период њиховог важења, буду јавно доступне у јединственом дигиталном формату.

Члан 16.

Операције *UAS*-а у оквиру ваздухопловно-моделарских клубова и удружења

1. На захтев ваздухопловно-моделарског клуба или удружења, надлежни орган може да изда одобрење за операције *UAS*-а у оквиру ваздухопловно-моделарских клубова и удружења.

2. Одобрење из става 1. се издаје у складу са:

а) релевантним националним правилима;

б) утврђеним процедурама, организационој структури и систему управљања ваздухопловно-моделарског клуба и удружења, којима се осигурава да:

i) даљински пилоти који раде у оквиру ваздухопловно-моделарских клубова или удружења буду обавештени о условима и ограничењима дефинисаним у одобрењу издатом од стране надлежног органа;

ii) даљински пилоти који раде у оквиру ваздухопловно-моделарских клубова или удружења добију помоћ у постизању минималне стручности потребне

да управљају UAS-ом безбедно и у складу са условима и ограничењима утврђеним у одобрењу;

iii) ваздухопловно-моделарски клуб или удружење предузме одговарајуће мере када је обавештен о томе да даљински пилот који ради у оквиру ваздухопловно-моделарских клубова или удружења не испуњава услове и ограничења дефинисана у одобрењу и, ако је потребно, обавести надлежни орган;

iv) ваздухопловно-моделарски клуб или удружење достави на захтев надлежног органа документацију потребну за надзор и праћење.

3. Одобрење из става 1. одређује услове под којима се могу спроводити операције у оквиру ваздухопловно-моделарских клубова или удружења и ограничено је на подручје државе чланице у којој је одобрење издато.

4. Државе чланице могу омогућити ваздухопловно-моделарским клубовима и удружењима да своје чланове региструју у њихово име у системима регистрације успостављеним у складу са чланом 14. Ако то није случај, чланови ваздухопловно-моделарских клубова и удружења се сами региструју у складу са чланом 14.

Члан 17.

Одређивање надлежног органа

1. Свака држава чланица мора да одреди један субјекат или више њих као надлежни орган за задатке из члана 18.

2. Ако држава чланица одреди једног или више субјеката као надлежни орган, она мора да:

а) јасно дефинише области надлежности сваког надлежног органа у погледу одговорности;

б) успостави одговарајуће механизме координације између ових субјеката како би се обезбедио ефикасан надзор свих организација и лица која подлежу овог уредби.

Члан 18.

Задаци надлежног органа

Надлежни орган је одговоран за:

а) спровођење ове уредбе;

б) издавање, суспензију или стављање ван снаге сертификата оператера UAS-а и дозвола даљинских пилота који обављају операције UAS-а у оквиру сертифицизоване категорије;

ц) издавање даљинским пилотима доказа о положеном „on-line” испиту из теоријског знања у складу са тач. UAS.OPEN.020 и UAS.OPEN.040 Анекса и за издавање, измену, суспензију, ограничавање или стављање ван снаге сертификата о оспособљености даљинских пилота у складу са тачком UAS.OPEN.030 Анекса;

д) издавање, измену, суспензију, ограничење или стављање ван снаге оперативних одобрења и LUC-ова и утврђивање потпуности изјава, које су потребне за спровођење операција UAS-а у оквиру посебне категорије операција UAS-а;

е) чување документације, евиденција и извештаја у вези са оперативним одобрењима UAS-а, изјавама, сертификатима о оспособљености даљинских пилота и LUC-ова;

ф) стављање на располагање у јединственом дигиталном формату информација о географским зонама за UAS-е које су утврђене од стране држава чланица и успостављене унутар ваздушнoг простора дотичне државе;

г) издавање потврде о пријему и потпуности у складу са чланом 12. став 5. тачка б) или потврде у складу са чланом 13. став 2;

х) успостављање система надзора заснованог на ризику за:

- i) оператере UAS-а који су поднели изјаву или поседују оперативно одобрење или LUC;
- ii) моделарске клубове и удружења који поседују одобрење из члана 16;
- и) ако се не ради о операцијама у оквиру отворене категорије, утврђивање плана одита на основу профила ризика, нивоа усклађености и безбедносних перформанси оператора UAS-а који су поднели изјаву или поседују сертификат издат од стране надлежног органа;
- ј) ако се не ради о операцијама у оквиру отворене категорије, спровођење инспекција у односу на оператере UAS-а који су поднели изјаву или поседују сертификат издат од стране надлежног органа који спроводи инспекцију UAS-а и осигуравање да оператери UAS-а и даљински пилоти поштују ову уредбу;
- к) спровођење система за откривање и истраживање случајева неусклађености оператора UAS-а који врше операције у отвореној или посебној категорији и извештавање о томе у складу са чланом 19. став 2;
- л) давање оператерима UAS-а информација и упутстава којима се повећава безбедност операција UAS-а;
- м) успостављање и одржавање система регистрације за UAS-е чији пројекат подлеже сертификацији и за оператере UAS-а чије операције могу да представљају ризик за безбедност, обезбеђивање, приватност и заштиту података о личности или животне средине.

Члан 19.

Безбедносне информације

1. Надлежни органи држава чланица и органи тржишног надзора и контроле из члана 36. Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945 сарађују у погледу безбедносних питања и успостављају процедуре за ефикасну размену безбедносних информација.
2. Сви оператери UAS-а пријављују надлежном органу сваки догађај од значаја за безбедност и размењују информације о својим UAS-има у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 376/2014.
3. Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Агенција”) и надлежни органи прикупљају, анализирају и објављују безбедносне информације које се односе на операције UAS-а на њиховом подручју у складу са чланом 119. Уредбе (ЕУ) 2018/1139 и њеним спроведбеним актима.
4. По добијању било које информације из ст. 1, 2. или 3, Агенција и надлежни орган предузимају потребне мере да реше било које безбедносно питање на основу најбоље доступне праксе и анализа, узимајући у обзир међузависности између различитих области ваздухопловне безбедности, као и између ваздухопловне безбедности, сајбер безбедности и других техничких области ваздухопловне регулативе.
5. Ако надлежни орган или Агенција предузму мере у складу са ставом 4, о томе одмах обавештавају све заинтересоване стране и организације које морају да се придржавају тих мера у складу са Уредбом (ЕУ) 2018/1139 и њеним спроведбеним актима.
6. Без обзира на Уредбу (ЕУ) бр. 376/2014, у случају беспилотног ваздухоплова чији је пројекат сертифициван оператер UAS-а мора да извести имаоца одобрења пројекта UAS-а или компоненте UAS-а о сваком догађају или стању од значаја за безбедност UAS-а или компоненте UAS-а који је организација утврдила. Посебно, оператер UAS-а мора да извести о сваком удесу или озбиљној незгоди у којој учествује UAS или компонента UAS-а који угрожавају или, ако нису на одговарајући начин исправљени или обрађени, могу да угрозе безбедност UAS-а или било којег физичког или правног лица.

Члан 20.

Посебне одредбе које се односе на коришћење одређених UAS-а у оквиру отворене категорије

Типовима UAS-а у смислу Одлуке Европског парламента и Савета бр. 768/2008/ЕЗ који нису у складу са Делегираном уредбом (ЕУ) 2019/945 и који нису приватно изграђени, дозвољава се коришћење под следећим условима, ако су стављени на тржиште пре 1. јануара 2024. године:

- а) у поткатегорији А1 из Дела А Анекса, ако беспилотни ваздухоплов има максималну масу на полетању мању од 250 g, укључујући његов корисни терет;
- б) у поткатегорији А3 из Дела А Анекса, ако беспилотни ваздухоплов има максималну масу на полетању мању од 25 kg, укључујући његово гориво и корисни терет.

Члан 21.

Прилагођавање одобрења, изјава и сертификата

1. Одобрења издата оператерима UAS-а, сертификати о оспособљености даљинских пилота и изјаве оператера UAS-а или еквивалентни документи издати на основу националног права, остају на снази до 1. јануара 2022. године.

2. До 1. јануара 2022. године државе чланице морају да конвертују у складу са овом уредбом своје постојеће сертификате о оспособљености даљинских пилота и своја одобрења или изјаве оператера UAS-а или еквивалентне документе, укључујући и оне који су издати до тог датума.

3. Не доводећи у питање члан 14, до 1. јануара 2023. године је дозвољено да се операције UAS-а у оквиру ваздухопловно-моделарских клубова и удружења спроводе у складу са одговарајућим националним правилима и без одобрења из члана 16.

Члан 22.

Не доводећи у питање члан 20, коришћење UAS-а у оквиру отворене категорије који није у складу са захтевима Делова 1-5 Анекса Делегиране уредбе Комисије (ЕУ) 2019/945, дозвољено је током прелазног периода који се завршава 31. децембра 2023. године, под следећим условима:

а) ако беспилотни ваздухоплови имају масу на полетању мању од 500 g и њима управљају, у складу са оперативним захтевима из тачке UAS.OPEN.020 став 1. Дела А Анекса, даљински пилоти оспособљени у мери коју је одредила дотична држава чланица;

б) ако беспилотни ваздухоплови имају масу на полетању мању од 2 kg и њима се управља тако што се одржава минимално хоризонтално растојање од 50 метара од људи, а даљински пилоти су оспособљени у мери која је најмање еквивалентна оној која је прописана у тачки UAS.OPEN.030 став 2. Дела А Анекса;

ц) ако беспилотни ваздухоплови имају масу на полетању мању од 25 kg и њима управљају, у складу са оперативним захтевима из тачке UAS.OPEN.040 ст. 1. и 2, даљински пилоти оспособљени у мери која је најмање еквивалентна оној која је прописана у тачки UAS.OPEN.020 став 4)б) Дела А Анекса.

Члан 23.

1. Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана њеног објављивања у Службеном листу Европске уније.

Примењује се од 31. децембра 2020. године.

2. Члан 5. став 5. се примењује од 1. јануара 2024. године.

3. Тачке UAS.OPEN.060 став 2. г) и UAS.SPEC.050 став 1. л) (i) Анекса се примењују од 1. јула 2022. године, а тачка UAS.SPEC.050 став 1. л) (ii) Анекса се примењује од 1. јануара 2024. године.

4. Не доводећи у питање члан 21. став 1, до 31. децембра 2023. године, државе чланице могу да прихвате изјаве оператера *UAS*-а у складу са чланом 5. став 5. на основу националних стандардних или еквивалентних сценарија, ако ти национални сценарији испуњавају захтеве тачке *UAS.SPEC.020* Анекса.

Те изјаве престају да важе од 1. јануара 2026. године.

5. Члан 15. став 3. се примењује од 1. јануара 2022. године.

Ова уредба је у целини обавезујућа и непосредно се примењује у свим државама чланицама.

АНЕКС ОПЕРАЦИЈЕ *UAS*-а У ОТВОРЕНОЈ И ПОСЕБНОЈ КАТЕГОРИЈИ

ДЕО А ОПЕРАЦИЈЕ *UAS*-а У ОТВОРЕНОЈ КАТЕГОРИЈИ

UAS.OPEN.010 Опште одредбе

1) Отворена категорија операција *UAS*-а је подељена у три поткатегорије A1, A2 и A3, на основу оперативних ограничења, захтева за даљинског пилота и техничких захтева за *UAS*.

2) Ако операција *UAS*-а укључује лет беспилотног ваздухоплова који започиње са природно уздигнутог терена или се одвија преко њега, беспилотни ваздухоплов се мора одржавати унутар 120 метара од најближе тачке на површини земље. Мерење удаљености се мора прилагодити географским карактеристикама терена, као што су равнице, брда или планине.

3) Приликом летења беспилотног ваздухоплова на хоризонталној удаљености мањој од 50 метара од вештачке препреке која је виша од 105 метара, максимална висина операције *UAS*-а се може повећати до 15 метара изнад висине препреке, на захтев субјекта одговорног за препреку.

4) Одступајући од става 2, беспилотне једрилице чија је *MTOM*, укључујући корисни терет, мања од 10 kg, могу да лете на удаљености већој од 120 метара од најближе тачке на површини земље, под условом да беспилотна једрилица ни у једном тренутку не лети на висини већој од 120 метара изнад даљинског пилота.

UAS.OPEN.020 Операције UAS-а у поткатегорији A1

Операције *UAS*-а у поткатегорији A1 морају да буду у складу са следећим условима:

1) за беспилотни ваздухоплов из тачке 5)д), операције се спроводе на такав начин да даљински пилот беспилотног ваздухоплова не прелеће њиме скупове људи и да разумно очекује да се неће прелетети ни једно неукључено лице. У случају неочекиваног прелета неукључених лица, даљински пилот мора да смањи, што је више могуће, време током кога беспилотни ваздухоплов прелеће та лица;

2) у случају беспилотних ваздухоплова из тач. 5)а), 5)б) и 5)ц), операције се спроводе на такав начин да даљински пилот беспилотног ваздухоплова сме да прелеће неукључена лица, али не сме никад не прелеће скупове људи;

3) одступајући од члана 4. став 1. тачка д), операције се спроводе на такав начин да, ако је активан режим рада „прати ме”, беспилотни ваздухоплов се не сме удаљити више од 50 метара од даљинског пилота;

4) операције се спроводе од стране даљинског пилота:

а) који је упознат са упутствима произвођача које је обезбедио произвођач *UAS*-а;

б) у случају беспилотног ваздухоплова класе C1, као што је дефинисано у Делу 2 Анекса Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945, који је завршио „on-line” обуку, након чега је успешно завршио „on-line” испит из теоријског знања који је спровео

надлежни орган или субјект кога је одредио надлежни орган државе чланице, имајући при томе најмање 75% тачних одговора. Испит мора да садржи 40 питања са више понуђених одговора, одговарајуће распоређених на следеће предмете:

- (i) безбедност ваздушног саобраћаја;
- (ii) ограничења ваздушног простора;
- (iii) ваздухопловни прописи;
- (iv) ограничења људских могућности;
- (v) оперативне процедуре;
- (vi) опште знање о UAS-има;
- (vii) приватност и заштита података;
- (viii) осигурање;
- (ix) обезбеђивање.

5) операције се спроводе беспилотним ваздухопловом који:

- а) има *MTOM*, укључујући корисни терет, мању од 250 g и максималну оперативну брзину мању од 19 m/s, у случају приватно изграђеног UAS-а; или
- б) испуњава захтеве дефинисане у члану 20. став а);
- ц) је означен као класа *C0* и испуњава захтеве те класе, као што је дефинисано у Делу 1 Анекса Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945; или
- д) је означен као класа *C1* и испуњава захтеве те класе, као што је дефинисано у Делу 2 Анекса Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945, и лети са активним и ажурираним системом за даљинску идентификацију и функцијом гео-информисања.

UAS.OPEN.030 Операције UAS-а у поткатегорији A2

Операције UAS-а у поткатегорији A2 морају да буду у складу са следећим условима:

1) операције UAS-а се спроводе тако да беспилотни ваздухоплов не прелеће изнад неукључених лица и одвијају се на безбедној хоризонталној удаљености од најмање 30 метара од њих; даљински пилот може да смањи хоризонталну безбедносну удаљеност до најмање 5 метара од неукључених лица, ако управља беспилотним ваздухопловом са активном „*low speed mode*” функцијом и након процене ситуације у погледу:

- а) временских услова;
- б) перформанси беспилотног ваздухоплова;
- ц) издвојености подручја прелета.

2) операције UAS-а се спроводе од стране даљинског пилота који је упознат са упутствима произвођача, које је обезбедио произвођач UAS-а, и који поседује сертификат о оспособљености даљинског пилота издат од стране надлежног органа или субјекта одређеног од стране надлежног органа државе чланице. Овај сертификат добија након што испуни све следеће услове у назначеном редоследу:

- а) заврши „*on-line*” обуку и успешно заврши „*on-line*” испит из теоријског знања из тачке UAS.OPEN.020 став 4)б);
- б) заврши самосталну практичну обуку у оперативним условима поткатегорије A3 како је утврђено у тачки UAS.OPEN.040 ст. 1) и 2);
- ц) изјави да је завршио самосталну практичну обуку дефинисану у тачки б) и положи додатни теоријски испит који је спровео надлежни орган или субјект кога је одредио надлежни орган државе чланице, са најмање 75% тачних одговора. Испит се састоји од најмање 30 питања са вишеструким избором одговора, која имају за циљ процену знања даљинског пилота о техничким и оперативним могућностима умањења ризика на земљи, одговарајуће распоређених по следећим предметима:

- а) метеорологија;
- б) летачке перформансе UAS-a;
- ц) техничке и оперативне могућности умањења ризика на земљи.

3) операције UAS-a се спроводе беспилотним ваздухопловом који је означен као класа C2 и испуњава захтеве те класе, како је дефинисано у Делу 3 Анекса Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945, и који лети са активним и ажурираним системом за директну даљинску идентификацију и функцијом гео-информисања.

UAS.OPEN.040 Операције UAS-a у поткатегорији A3

Операције UAS-a у поткатегорији A3 морају да буду у складу са следећим условима:

1) операције UAS-a се спроводе у подручју у коме даљински пилот разумно очекује да летом беспилотног ваздухоплова ниједно неукључено лице неће бити угрожено током читаве операције UAS-a;

2) операције UAS-a се спроводе на безбедној хоризонталној удаљености од најмање 150 метара од стамбених, пословних, индустријских или рекреативних подручја;

3) операције UAS-a спроводи даљински пилот који је упознат са упутствима произвођача, које је обезбедио произвођач UAS-a, и који је завршио „on-line” обуку и положио испит из теоријског знања као што је дефинисано у тачки UAS.OPEN.020 став 4)б);

4) операције UAS-a се спроводе беспилотним ваздухопловом који:

а) има MTOM, укључујући корисни терет, мању од 25 kg, у случају приватно изграђеног UAS-a; или

б) испуњава захтеве из члана 20. став б);

ц) је означен као класа C2 и испуњава захтеве те класе, као што је дефинисано у Делу 3 Анекса Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945, и који лети са активним и ажурираним системом за директну даљинску идентификацију и функцијом гео-информисања; или

д) је означен као класа C3 и испуњава захтеве те класе, као што је дефинисано у Делу 4. Анекса Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945, и који лети са активним и ажурираним системом за директну даљинску идентификацију и функцијом гео-информисања; или

е) је означен као класа C4 и испуњава захтеве те класе, као што је дефинисано у Делу 5 Анекса Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945.

UAS.OPEN.050 Одговорности оператора UAS-a

Оператер UAS-a мора да испуњава све следеће услове:

1) да успостави оперативне процедуре прилагођене врсти операције и укљученом ризику;

2) да обезбеди да све операције ефикасно користе и подржавају ефикасно коришћење радиофреквенцијског опсега како би се избегле сметње;

3) да за сваки лет одреди даљинског пилота;

4) да обезбеди да су даљински пилоти и друго особље које обавља задатке повезане са операцијом упознати са упутствима произвођача које је обезбедио произвођач UAS-a, и:

а) да су одговарајуће оспособљени да обављају своје задатке у поткатегорији планираних операција UAS-a у складу са тач. UAS.OPEN.020, UAS.OPEN.030 или UAS.OPEN.040 или, ако је реч о другом особљу, да су завршили обуку на радном месту коју је развио оператер;

б) да су у потпуности упознати са процедурама оператора UAS-a;

ц) да су им пружене информације релевантне за планирану операцију *UAS*-а у вези са било којом географском зоном које је објавила држава чланица у којој се операција изводи у складу са чланом 15;

5) да, по потреби, ажурира информације у систему гео-информисања у складу са планираним местом извођења операције;

6) да, ако се операција изводи беспилотним ваздухопловом неке од класа из Делова 1-5. Анекса Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945, обезбеди:

а) да *UAS* прати одговарајућа ЕУ декларација о усаглашености, укључујући упућивање на одговарајућу класу; и

б) да је одговарајућа идентификациона ознака класе причвршћена за беспилотни ваздухоплов;

7) да, ако је реч о операцији *UAS*-а у поткатегорији А2 или А3, обезбеди да су укључена лица која су присутна у подручју операције обавештена о ризицима и да су изричито пристала да у њој учествују.

UAS.OPEN.060 Одговорности даљинског пилота

1) Пре него што започне операцију *UAS*-а, даљински пилот мора:

а) да буде одговарајуће оспособљен за обављање својих задатака у поткатегорији планираних операција *UAS*-а у складу са тач. *UAS.OPEN.020*, *UAS.OPEN.030* или *UAS.OPEN.040*, као и да носи доказ о оспособљености док управља *UAS*-ом, осим ако управља беспилотним ваздухопловом из тач. 5)а), 5)б) или 5)ц) тачке *UAS.OPEN.020*;

б) да за планирану операцију *UAS*-а прибави ажуриране информације у вези било које географске зоне, које је у складу са чланом 15. објавила држава чланица у којој се операција изводи;

ц) да осмотри оперативно окружење, проверава постојање препрека и, ако не управља у поткатегорији А1 беспилотним ваздухопловом из тач. 5)а), 5)б) или 5)ц) тачке *UAS.OPEN.020*, да провери присуство било ког неукљученог лица;

д) да обезбеди да је *UAS* у таквом стању да се планирани лет може безбедно завршити и, ако је примењиво, да провери да ли је директна даљинска идентификација активна и ажурирана;

е) ако *UAS* носи додатни користан терет, да провери да његова маса не прелази *MTOM* коју је утврдио произвођач, као ни ограничење *MTOM* његове класе.

2) Током лета даљински пилот:

а) не сме да обавља своје дужности под утицајем психоактивних супстанци или алкохола или када није способан да обавља своје задатке због повреде, замора, лекова, болести или других разлога;

б) мора да одржава беспилотни ваздухоплов у *VLOS*, као и да детаљно осматра ваздушни простор око беспилотног ваздухоплова како би се избегао сваки ризик од судара са било којим ваздухопловом са посадом. Даљински пилот мора да прекине лет ако операција представља ризик за друге ваздухоплове, људе, животиње, животну средину или имовину;

ц) мора да поштује оперативна ограничења у географским зонама дефинисаним у складу са чланом 15;

д) мора да буде способан да одржава контролу над беспилотним ваздухопловом, осим у случају губитка везе или ако управља беспилотним ваздухопловом у слободном лету;

- е) мора да управља *UAS*-ом у складу са упутствима произвођача, које је обезбедио произвођач, укључујући било које примењиво ограничење;
- ф) мора да поштује процедуре оператера, ако су доступне;
- г) при ноћном лету мора да обезбеди да је на беспилотном ваздухоплову упалјено зелено трепћуће светло.

3) Током лета, даљински пилоти и оператери *UAS*-а не смеју да управљају *UAS*-ом у близини или унутар подручја у којима се одвија хитна интервенција, осим ако имају одобрење за то од стране надлежних служби хитних интервенција.

4) За потребе тачке 2)б), даљинским пилотима може да помаже осматрач беспилотног ваздухоплова. У таквом случају, мора да буде успостављена јасна и ефикасна комуникација између даљинског пилота и осматрача беспилотног ваздухоплова.

UAS.OPEN.070 Трајање и важење „on-line” теоријске оспособљености даљинског пилота и сертификата о оспособљености даљинског пилота

1) „On-line” теоријска оспособљеност даљинског пилота, прописана у тачки *UAS.OPEN.020* став 4)б) и тачки *UAS.OPEN.040* став 3) и сертификат о оспособљености даљинског пилота, прописан у тачки *UAS.OPEN.030* став 2), су важећи пет година.

2) За продужење важења „on-line” теоријске оспособљености даљинског пилота и сертификата о оспособљености даљинског пилота је потребно унутар периода важења:

- а) доказати оспособљеност у складу са тачком *UAS.OPEN.020* став 4)б), односно тачком *UAS.OPEN.030* став 2); или
- б) завршити обуку освежења знања из предмета прописаних у тачки *UAS.OPEN.020* став 4)б), односно тачки *UAS.OPEN.030* став 2) коју обезбеђује надлежни орган или субјект кога је одредио надлежни орган.

3) За продужење важења „on-line” теоријске оспособљености даљинског пилота и сертификата о оспособљености даљинског пилота по истеку њиховог важења, даљински пилот мора да испуни захтев из става 2)а).

ДЕО Б **ОПЕРАЦИЈЕ *UAS*-а У ПОСЕБНОЈ КАТЕГОРИЈИ**

UAS.SPEC.010 Опште одредбе

Оператер *UAS*-а доставља надлежном органу процену оперативног ризика за планирану операцију у складу са чланом 11. или, ако се примењује *UAS.SPEC.020*, подноси изјаву, осим ако оператер *UAS*-а поседује сертификат оператера лаког *UAS*-а (*LUC*) са одговарајућим правима у складу са Делом Ц овог анекса. Оператер *UAS*-а редовно врши процену адекватности предузетих мере за умањење ризика и по потреби их ажурира.

UAS.SPEC.020 Оперативна изјава

1) У складу са чланом 5. оператер *UAS*-а може да, као алтернативу тач. *UAS.SPEC.030* и *UAS.SPEC.040*, надлежном органу државе регистрације поднесе оперативну изјаву о усклађености са стандардним сценаријем из Додатка 1 овог анекса, ако је реч о операцијама:

- а) беспилотних ваздухоплова:
 - (i) максималних димензија до 3 метра у *VLOS*, који лете изнад контролисаног подручја на земљи, али не изнад скупова људи;
 - (ii) максималних димензија до 1 метра у *VLOS*, који не лете изнад скупова људи;

- (iii) максималних димензија до 1 метра у BVLOS, који лете изнад слабо насељених подручја;
- (iv) максималних димензија до 3 метра у BVLOS, који лете изнад контролисаног подручја на земљи;
- б) које се изводе на висини мањој од 120 метара од најближе тачке на површини земље, и:
 - (i) у неконтролисаном ваздушном простору (класе F или G), осим ако државе чланице одреде друга ограничења посредством географских зона за UAS у подручјима у којима вероватноћа сусрета са ваздухопловом са посадом није мала; или
 - (ii) у контролисаном ваздушном простору у складу са објављеним процедурама за подручје операције, тако да је обезбеђена мала вероватноћа сусрета са ваздухопловом са посадом.

2) Изјава оператора UAS-а мора да садржи:

- а) административне податке о оператору UAS-а;
- б) изјаву да операција испуњава оперативне захтеве из става 1) и да је у складу са стандардним сценаријем из Додатка 1 Анекса;
- ц) изјаву оператора UAS-а да ће се придржавати релевантних мера за умањење ризика које се захтевају за безбедност операције, укључујући припадајућа упутства за операцију, пројекат беспилотног ваздухоплова и оспособљеност укљученог особља;
- д) потврду оператора UAS-а да ће сваки лет који је обухваћен изјавом бити покривен одговарајућим осигурањем, ако то захтевају прописи Уније или национални прописи.

3) Након пријема изјаве, надлежни орган проверава да ли изјава садржи све елементе наведене у ставу 2), и оператору UAS-а без непотребног одлагања издаје потврду о пријему и потпуности.

4) Након пријема потврде о пријему и потпуности оператор UAS-а има право да започне операцију.

5) Оператори UAS-а без икаквог одлагања обавештавају надлежни орган о било којој промени информација садржаних у поднетој оперативној изјави.

6) Оператори UAS-а који поседују LUC са одговарајућим правима у складу са Делом Ц овог анекса не морају да поднесу изјаву.

UAS.SPEC.030 Захтев за издавање оперативног одобрења

1) Пре започињања операције UAS-а у посебној категорији оператор UAS-а мора да добије оперативно одобрење од националног надлежног органа државе регистрације, осим:

- а) ако се примењује тачка UAS.SPEC.020; или
- б) ако оператор UAS-а поседује LUC са одговарајућим правима у складу са Делом Ц овог анекса.

2) Оператор UAS-а мора да поднесе захтев за издавање ажурираног оперативног одобрења ако дође до значајних измена операције или мера за умањење ризика наведених у оперативном одобрењу.

3) Захтев за издавање оперативног одобрења се заснива на процени ризика из члана 11. и, додатно, укључује следеће информације:

- а) регистарски број оператора UAS-а;
- б) име одговорног руководиоца или име оператора UAS-а ако је реч о физичком лицу;

- ц) процену оперативног ризика;
- д) списак мера за умањење ризика које предлаже оператер *UAS*-а, са довољно информација да надлежни орган може да процени њихову адекватност за умањење ризика;
- е) оперативни приручник, ако је то потребно због ризика и сложености операције;
- ф) потврду да ће операције *UAS*-а од почетка бити покривене одговарајућим осигурањем, ако то захтевају прописи Уније или национални прописи.

UAS.SPEC.040 Издавање оперативног одобрења

1) Након што прими захтев у складу са тачком *UAS.SPEC.030*, надлежни орган без непотребног одлагања издаје оперативно одобрење у складу са чланом 12. ако закључи да операција испуњава следеће услове:

- а) наведене су све информације из тачке *UAS.SPEC.030* став 3);
- б) постоји процедура за координацију са одговарајућим пружаоцем услуга за ваздушни простор ако ће се цела операција или њен део одвијати у контролисаном ваздушном простору.

2) Надлежни орган наводи у оперативном одобрењу тачан обим одобрења у складу са чланом 12.

UAS.SPEC.050 Одговорности оператора UAS-а

1) Оператер *UAS*-а мора да испуни следеће:

а) утврди процедуре и ограничења прилагођена врсти планиране операције и укљученом ризику, укључујући:

- (i) оперативне процедуре које осигуравају безбедност операција;
- (ii) процедуре које осигуравају да је планирана операција усклађена са захтевима обезбеђивања примењивим на подручје операције;
- (iii) мере заштите од незаконитог ометања и неовлашћеног приступа;
- (iv) процедуре којима се обезбеђује да су све операције у складу са Уредбом (ЕУ) 2016/679 о заштити физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободном кретању таквих података. Посебно, мора да спроведе процену утицаја у вези са заштитом података, ако то захтева национални орган надлежан за заштиту података у примени члана 35. Уредбе (ЕУ) 2016/679;
- (v) смернице за његове даљинске пилоте да планирају операције *UAS*-а на такав начин да што мање ометају људе и животиње, између осталог буком или другим емисијама.

б) одреди даљинског пилота за сваки лет или, у случају аутономних операција, да обезбеди да су током свих фаза лета одговорности и задаци, посебно они дефинисани у тачки *UAS.SPEC.060* ст. 2) и 3), правилно распоређени у складу са процедурама утврђеним у складу са тачком а);

ц) обезбеди да све операције ефикасно користе и подржавају ефикасно коришћење радиофреквенцијског опсега како би се избегле сметње;

д) обезбеди да пре спровођења операције даљински пилоти испуне следеће услове:

- (i) да су оспособљени за обављање својих задатака у складу са одговарајућом обуком предвиђеном у оперативном одобрењу или, ако се примењује тачка *UAS.SPEC.020*, условима и ограничењима дефинисаним у одговарајућем стандардном сценарију из Додатка 1 или у *LUC*-у;

- (ii) да су завршили обуку за даљинске пилоте која је заснована на оспособљености и која укључује оспособљености прописане у члану 8. став 2;
- (iii) да су завршили обуку за даљинске пилоте како је наведено у оперативном одобрењу, за операције које захтевају такво одобрење и која се изводи у сарадњи са субјектом којег је одредио надлежни орган;
- (iv) да су завршили обуку за даљинске пилоте за операције обухваћене изјавом, које се изводе у складу са мерама за умањење ризика утврђеним у стандардном сценарију;
- (v) да су упознати са оперативним приручником оператера UAS-а ако се то захтева на основу процене ризика и процедурама успостављеним у складу са тачком а);
- (vi) да су добили ажуриране информације релевантне за планирану операцију о било којој географској зони дефинисаној у складу са чланом 15;
- е) обезбеди да особље које обавља задатке кључне за операцију UAS-а, а нису даљински пилоти, испуњава следеће услове:
 - (i) да су завршили обуку на радном месту коју је развио оператер;
 - (ii) да су упознати са оперативним приручником оператера UAS-а, ако је то потребно на основу процене ризика, и са процедурама успостављеним у складу са тачком а);
 - (iii) да су добили ажуриране информације релевантне за планирану операцију о било којој географској зони дефинисаној у складу са чланом 15;
- ф) спроводи сваку операцију у складу са ограничењима, условима и мерама за умањење ризика утврђеним у изјави или наведеним у оперативном одобрењу;
- г) води и чува ажурну евиденцију о:
 - (i) свим релевантним квалификацијама и обукама које су завршили даљински пилоти и друго особље које обавља задатке кључне за операцију UAS-а, као и особље одржавања, и то најмање три године након престанка рада тих лица у организацији или промене њиховог радног места унутар организације;
 - (ii) активностима одржавања UAS-а најмање три године;
 - (iii) о операцијама UAS-а, укључујући све неуобичајене техничке или оперативне догађаје и друге податке који се захтевају у изјави или у оперативном одобрењу, најмање три године;
- х) користи UAS који је, као минимум, пројектован на такав начин да могући квар не доведе до тога да UAS лети изван оперативног простора или да проузрокује жртве. Поред тога, кориснички интерфејси морају да буду такви да умањују ризик од грешке пилота и да не изазивају безразложни замор;
- и) да одржава UAS у стању погодном за безбедно одвијање операције тако што ће:
 - (i) као минимум, дефинисати упутства за одржавање и запослити одговарајуће обучено и квалификовано особље одржавања; и
 - (ii) поступати у складу са тачком UAS.SPEC.100, ако се тако захтева;
 - (iii) користити беспилотне ваздухоплове који су пројектовани тако да су бука и друге емисије минималне, узимајући у обзир врсту планираних операција и географска подручја на које се бука ваздухоплова и друге емисије односе.
- ј) успостави и ажурира списак даљинских пилота одређених за сваки лет;
- к) успостави и ажурира списак особља одржавања запосленог од стране оператера за спровођење активности одржавања; и

л) осигура да је на сваком појединачном беспилотном ваздухоплову уграђено следеће:

- (i) најмање једно зелено трепћуће светло у циљу видљивости беспилотног ваздухоплова ноћу; и
- (ii) активан и ажуран систем за даљинску идентификацију.

UAS.SPEC.060 Одговорности даљинског пилота

1) Даљински пилот:

- а) не сме да обавља дужности под утицајем психоактивних супстанци или алкохола или када није способан да обавља своје задатке због повреде, замора, лекова, болести или других разлога;
- б) мора да буде одговарајуће оспособљен за даљинског пилота као што је дефинисано у оперативном одобрењу, у стандардном сценарију из Додатка 1 или је дефинисано LUC-ом, и да носи доказ о оспособљености док управља UAS-ом;
- ц) мора да буде упознат са упутствима произвођача, која је обезбедио произвођач UAS-a.

2) Пре него што започне операцију UAS-a, даљински пилот мора да испуни следеће:

- а) да добије ажуриране информације релевантне за планирану операцију о било којој географској зони дефинисаној у складу са чланом 15;
- б) да обезбеди да је оперативно окружење у складу са одобреним или у изјави наведеним ограничењима и условима;
- ц) да обезбеди да је UAS у безбедном стању тако да може безбедно да заврши планирани лет и, ако је то применљиво, да провери да ли је директна даљинска идентификација активна и ажурирана;
- д) да обезбеди да су информације о операцији доступне одговарајућој јединици пружаоца услуга у ваздушном саобраћају (ATS), другим корисницима ваздушног простора и релевантним заинтересованим лицима, у складу са оперативним одобрењем или условима које је држава чланица објавила за географску зону операције у складу са чланом 15.

3) Током лета даљински пилот:

- а) мора да поштује одобрена или у изјави наведена ограничења и услове;
- б) мора да избегава сваки ризик од судара са било којим ваздухопловом са посадом и да прекине лет ако наставак може да представља ризик за друге ваздухоплове, људе, животиње, животну средину или имовину;
- ц) мора да поштује оперативна ограничења у географским зонама дефинисаним у складу са чланом 15;
- д) мора да поштује процедуре оператера;
- е) не сме да управља UAS-ом у близини или унутар подручја у којима се одвија хитна интервенција, осим ако има одобрење за то од стране надлежних служби хитних интервенција.

UAS.SPEC.070 Преносивост оперативног одобрења

Оперативно одобрење није преносиво.

UAS.SPEC.080 Трајање и важење оперативног одобрења

1) Надлежни орган у оперативном одобрењу наводи до када је одобрење важеће.

2) Не доводећи у питање став 1, оперативно одобрење је важеће све док оператер UAS-a поштује одговарајуће захтеве ове уредбе и услове утврђене у оперативном одобрењу.

3) Након стављања ван снаге или одрицања од оперативног одобрења, оператер UAS-а без одлагања у дигиталном формату потврђује надлежном органу да је то примио на знање.

UAS.SPEC.085 Трајање и важење оперативне изјаве

Трајање оперативне изјаве је ограничено на две године. Изјава се више не сматра потпуном у смислу тачке UAS.SPEC.020 став 4) ако:

- 1) током надзора оператера UAS-а надлежни орган утврди да операција UAS-а није спроведена у складу са оперативном изјавом;
- 2) су се услови за операцију UAS-а променили у тој мери да оперативна изјава више не испуњава примењиве захтеве ове уредбе;
- 3) надлежном органу није омогућен приступ у складу са тачком UAS.SPEC.090.

UAS.SPEC.090 Приступ

За потребе доказивања усклађености са овом уредбом, оператер UAS-а мора да омогући сваком лицу које је надлежни орган прописно овластио приступ свим објектима, UAS-у, документима, евиденцијама, подацима, процедурама или било ком другом материјалу релевантном за његову активност која подлеже оперативном одобрењу или оперативној изјави, без обзира на то да ли је његова активност уговорена или подговорена са другом организацијом.

UAS.SPEC.100 Коришћење сертификоване опреме и сертификованог беспилотног ваздухоплова

1) Ако оператер UAS-а користи беспилотни ваздухоплов за који је издат сертификат о пловидбености или ограничени сертификат о пловидбености, оператер UAS-а је дужан да обезбеди да је систем беспилотног ваздухоплова усаглашен са Делегираном уредбом (ЕУ) 2024/1107;

2) Ако оператер UAS-а користи сертификовану опрему за беспилотни ваздухоплов за који није издат сертификат о пловидбености нити ограничени сертификат о пловидбености, оператер UAS-а је дужан да извршава све следеће задатке:

- (i) да води евиденцију о времену рада или сервисирања у складу са упутствима или процедурама применљивим на сертификовану опрему;
- (ii) да следи упутства наведена у сертификату опреме, као и да поштује све важеће налоге за пловидбеност које је издала Агенција;
- (iii) да примењује све безбедносне мере које је прописао надлежни орган у складу са чланом 19. став 4);
- (iv) да користи све релевантне обавезне безбедносне информације које је издала Агенција.

ДЕО Ц **СЕРТИФИКАТ ОПЕРАТЕРА ЛАКОГ UAS-а (LUC)**

UAS.LUC.010 Општи захтеви за LUC

- 1) Правно лице може поднети захтев за LUC у складу са овим делом.
- 2) Захтев за LUC или измену постојећег LUC-а подноси се надлежном органу и мора да садржи следеће информације:
 - а) опис система управљања оператера UAS-а, укључујући његову организациону структуру и систем управљања безбедношћу;
 - б) име, односно имена одговорног особља оператера UAS-а, укључујући лице одговорно за одобравање операција UAS-а;

ц) изјаву да је подносилац захтева проверио сву документацију достављену надлежном органу и да је утврдио да је у складу са примењивим захтевима.

3) Ако су испуњени захтеви из овог дела, имаоцу *LUC*-а се могу одобрити права, у складу са тачком *UAS. LUC.060*.

UAS.LUC.020 Одговорности имаоца LUC-а

Ималац *LUC*-а мора:

1) да испуни захтеве из тач. *UAS.SPEC.050* и *UAS.SPEC.060*;

2) да се придржава обима и права дефинисаних у условима одобрења;

3) да успостави и одржава систем за оперативну контролу над свим операцијама које се спроводе према условима његовог *LUC*-а;

4) да спроведе процену оперативног ризика планиране операције у складу са чланом 11, осим ако спроводи операцију за коју је довољна оперативна изјава у складу са тачком *UAS.SPEC.020*;

5) да води евиденцију о следећим ставкама, тако да обезбеђује заштиту од оштећења, измене и крађе, за период од најмање три године, за операције које се обављају коришћењем права наведених у тачки *UAS. LUC.060*:

а) о процени оперативног ризика, ако се захтева у складу са тачком 4), као и њеној пратећој документацији;

б) о предузетим мерама за умањење ризика; и

ц) о квалификацијама и искуству особља укљученог у операције *UAS*-а, о праћењу усклађености и управљању безбедношћу;

6) да води евиденцију о особљу из тачке 5) ц) све док лице ради за организацију и да је чува три године након што лице напусти организацију.

UAS.LUC.030 Систем управљања безбедношћу

1) Оператер *UAS*-а који подноси захтев за *LUC* мора да успостави, примењује и одржава систем управљања безбедношћу који одговара величини организације, као и природи и сложености њених активности, узимајући у обзир опасности и повезане ризике својствене овим активностима.

2) Оператер *UAS*-а мора да испуни следеће услове:

а) да именује одговорног руководиоца који је овлашћен да обезбеди да се у оквиру организације све активности обављају у складу са примењивим стандардима и да је организација континуирано усклађена са захтевима система управљања и процедурама утврђеним у *LUC* приручнику из тачке *UAS.LUC.040*;

б) да јасно разграничи одговорности и овлашћења у целој организацији;

ц) да успостави и примењује безбедносну политику и одговарајуће безбедносне циљеве;

д) да именује кључно безбедносно особље за спровођење безбедносне политике;

е) да успостави и одржава процес управљања безбедносним ризицима, укључујући утврђивање опасности по безбедност које су повезане са активностима оператера *UAS*-а, као и њихову процену и управљање повезаним ризицима, укључујући предузимање мера за умањење тих ризика и проверу ефикасности мера;

ф) да промовише безбедност у организацији кроз:

(i) обуку и образовање;

(ii) комуникацију;

г) да документује све кључне процесе система управљања безбедношћу како би особље било свесно својих одговорности и да утврди процедуру за измену те документације; кључни процеси укључују:

- (i) пријављивање догађаја и унутрашње истраге;
- (ii) оперативну контролу;
- (iii) комуникацију о безбедности;
- (iv) обуку и промоцију безбедности;
- (v) праћење усклађености;
- (vi) управљање безбедносним ризиком;
- (vii) управљање променама;
- (viii) интерфејс између организација;
- (ix) коришћење подизвођача и партнера;

х) да успостави независну функцију за праћење усклађености и адекватности испуњавања релевантних захтева ове уредбе, укључујући систем за пружање одговорном руководиоцу повратних информација о налазима, како би се осигурала ефикасна примена корективних мера, ако су потребне;

и) да успостави функцију која обезбеђује да се безбедносни ризици, који проистичу из услуге или производа који се испоручује преко подизвођача, процењују и умањују у оквиру система управљања безбедношћу оператора.

3) Ако организација поседује друге сертификате који се организацији издају унутар подручја примене Уредбе (ЕУ) 2018/1139, систем управљања безбедношћу оператора UAS-а се може објединити са системом управљања безбедношћу који захтева било који од тих додатних сертификата.

UAS.LUC.040 LUC приручник

1) Ималац LUC-а мора да достави надлежном органу LUC приручник и да у њему непосредно или путем упућивања опише своју организацију, одговарајуће процедуре и активности које спроводи.

2) Приручник мора да садржи изјаву потписану од стране одговорног руководиоца, којом се потврђује да ће организација у сваком тренутку радити у складу са овом уредбом и одобреним LUC приручником. Ако одговорни руководиоца и главни извршни директор организације нису исто лице, изјаву потписује и главни извршни директор.

3) Ако неке активности обављају партнерске организације или подизвођачи, оператер UAS-а укључује у LUC приручник процедуре о томе како ималац LUC-а уређује однос са тим партнерским организацијама и подизвођачима.

4) LUC приручник се по потреби мења како би се задржао ажуран опис организације имаоца LUC-а, а копије измена се достављају надлежном органу.

5) Оператер UAS-а мора да достави релевантне делове LUC приручника целокупном особљу у складу са њиховим функцијама и дужностима.

UAS.LUC.050 Услови одобрења имаоца LUC-а

1) Надлежни орган издаје LUC након што се увери да оператер UAS-а испуњава захтеве из тач. UAS.LUC.020, UAS.LUC.030 и UAS.LUC.040.

2) У LUC-у се наводи следеће:

- а) ко је оператер UAS-а;
- б) права оператора UAS-а;
- ц) одобрена врста, односно врсте операција;

- д) подручје, зона или класа ваздушног простора одобреног за операције, ако је примењиво;
- е) било која посебна ограничења или услови, ако је примењиво.

UAS.LUC.060 Права имаоца LUC-а

Ако се уверио да је достављена документација адекватна, надлежни орган:

- 1) наводи у *LUC*-у под којим се условима додељују права оператеру *UAS*-а; и
- 2) може, у оквиру услова одобрења, имаоцу *LUC*-а дати право да одобрава сопствене операције, без:
 - а) подношења оперативне изјаве;
 - б) подношења захтева за оперативно одобрење.

UAS.LUC.070 Промене у систему управљања LUC-а

Након издавања *LUC*-а, следеће промене мора претходно да одобри надлежни орган:

- 1) свака промена у условима одобрења оператера *UAS*-а;
- 2) свака значајна промена елемената система управљања безбедношћу имаоца *LUC*-а у складу са тачком *UAS.LUC.030*.

UAS.LUC.075 Преносивост LUC-а

Изузев у случају промене власништва над организацијом, одобрене од стране надлежног органа у складу са тачком *UAS.LUC.070*, *LUC* није преносив.

UAS.LUC.080 Трајање и важење LUC-а

- 1) *LUC* се издаје на неодређено време. Он остаје важећи под условом:
 - а) да је ималац *LUC*-а стално усклађен са релевантним захтевима ове уредбе и државе чланице која је издала сертификат; и
 - б) да није дошло до одрицања или до стављања ван снаге.
- 2) Након стављања ван снаге или одрицања од *LUC*-а, ималац *LUC*-а без одлагања у дигиталном формату потврђује надлежном органу да је то примио на знање.

UAS.LUC.090 Приступ

За потребе доказивања усклађености са овом уредбом, ималац *LUC*-а мора да омогући сваком лицу које је надлежни орган прописно овластио приступ свим објектима, *UAS*-у, документима, евиденцијама, подацима, процедурама или било ком другом материјалу релевантном за његову активност која подлеже сертификацији, оперативном одобрењу или оперативној изјави, без обзира на то да ли је његова активност уговорена или подуговорена са другом организацијом.

Додатак I

за стандардне сценарије обухваћене изјавом ПОГЛАВЉЕ 1

STS-01 – VLOS изнад контролисаног подручја на земљи у насељеном подручју

UAS.STS-01.010 Опште одредбе

- 1) Током лета беспилотни ваздухоплов се мора одржавати унутар 120 m од најближе тачке на тлу. Мерење удаљености се прилагођава географским карактеристикама терена, као што су равнице, брда, планине.

- 2) Приликом лета беспилотног ваздухоплова на хоризонталном растојању до 50 *m* од вештачке препреке која је виша од 105 метара, максимална висина операције *UAS*-а може се повећати до 15 *m* изнад висине препреке на захтев субјекта одговорног за ту препреку.
- 3) Највећа висина оперативног простора не сме да буде већа од 30 *m* изнад највеће висине дозвољене у ст. 1. и 2.
- 4) Током лета беспилотни ваздухоплов не сме да превози опасну робу.

UAS.STS-01.020 Операције UAS-а у STS-01

1) Операције *UAS*-а у *STS-01* морају да испуњавају све следеће услове:

- а) да се спроводе беспилотним ваздухопловом који се све време одржава у *VLOS*-у;
- б) да се спроводе у складу са оперативним приручником из тачке *UAS.STS-01.030* став 1);
- ц) да се спроводе изнад контролисаног подручја на земљи које обухвата:
 - (i) за операције невезаних беспилотних ваздухоплова:
 - (А) подручје географије лета;
 - (Б) подручје за непредвиђене ситуације чије су спољне границе најмање 10 *m* изван граница подручја географије лета; и
 - (Ц) заштитни појас од ризика на земљи који обухвата удаљеност изван спољних граница подручја за непредвиђене ситуације које испуњава најмање следеће параметре:

	Најмања удаљеност коју обухвата заштитни појас од ризика на земљи за невезане беспилотне ваздухоплове	
Највећа висина изнад тла	са <i>MTOM</i> до 10 <i>kg</i>	са <i>MTOM</i> већом од 10 <i>kg</i>
30 <i>m</i>	10 <i>m</i>	20 <i>m</i>
60 <i>m</i>	15 <i>m</i>	30 <i>m</i>
90 <i>m</i>	20 <i>m</i>	45 <i>m</i>
120 <i>m</i>	25 <i>m</i>	60 <i>m</i>

- (ii) за операције везаних беспилотних ваздухоплова, полупречник једнак дужини везе увећан за 5 *m*, са центром у тачки где је веза причвршћена на површини земље;
- д) да се спроводе брзином у односу на тло мањом од 5 *m/s* у случају невезаног беспилотног ваздухоплова;
- е) да их спроводи даљински пилот који:
 - (i) поседује сертификат о теоријском знању даљинског пилота у складу са Прилогом А овог поглавља за операције у стандардним сценаријима, издат од стране надлежног органа или субјекта кога је одредио надлежни орган државе чланице;
 - (ii) поседује акредитацију о завршеној *STS-01* практичној обуци у складу са Прилогом А овог поглавља, издату од стране:
 - (А) субјекта који је изјавио да је усклађен са захтевима из Додатка 3 и који је признат од стране надлежног органа државе чланице; или

(Б) оператора *UAS*-а који је надлежном органу државе регистрације изјавио да је усклађен са *STS-01* и да је усклађен са захтевима из Додатка 3; и

ф) да се спроводе беспилотним ваздухопловом који је означен као класа *C5* и који испуњава захтеве те класе, како је дефинисано у Делу 16 Анекса Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945, и којим се управља са активним и ажурираним системом за директну даљинску идентификацију.

2) Даљински пилот стиче сертификат о теоријском знању за операције у стандардним сценаријима након што:

а) заврши „*on-line*” обуку и положи „*on-line*” теоријски испит, како је наведено у тачки *UAS.OPEN.020* став 4)б); и

б) положи додатни теоријски испит који је припремио надлежни орган или субјект кога је одредио надлежни орган државе чланице у складу са Прилогом А овог поглавља.

3) Овај сертификат важи пет година. За продужење унутар периода важења је потребно следеће:

а) доказати оспособљеност у складу са ставом 2);

б) завршити обуку освежења знања из теоријских предмета наведених у ставу 2), коју обезбеђује надлежни орган или субјект кога је одредио надлежни орган.

4) За продужење важења сертификата по његовом истеку, даљински пилот мора да испуни захтев из става 2).

UAS.STS-01.030 Одговорности оператора UAS-a

Осим одговорности дефинисаних у *UAS.SPEC.050*, оператор *UAS*-а мора да:

1) изрази оперативни приручник који укључује елементе из Додатка 5;

2) одреди оперативни простор и заштитни појас од ризика на земљи за планиране операције, укључујући контролисано подручје на земљи које обухвата пројекције оперативног простора и заштитног појаса на површину земље;

3) обезбеди да су процедуре за непредвиђене и ванредне ситуације одговарајуће, на било који од следећих начина:

а) наменским пробним летовима;

б) симулацијама, под условом да је репрезентативност средстава за симулацију одговарајућа за предвиђену сврху;

4) изрази ефикасан план за ванредне ситуације (*ERP*) који је одговарајући за операцију и који укључује најмање:

а) план за ограничавање било каквих ескалирајућих ефеката ванредне ситуације;

б) услове за обавештавање релевантних органа и организација;

ц) критеријуме за идентификацију ванредне ситуације;

д) јасно разграничење дужности даљинског пилота и било ког другог особља које обавља дужности које су кључне за операцију *UAS*-а;

5) обезбеди да је ниво делотворности било које екстерно уговорене услуге неопходне за безбедност лета одговарајући за планирану операцију;

6) дефинише расподелу улога и одговорности између оператора и пружалаца екстерно уговорених услуга, ако је примењиво;

7) учита ажуриране информације у систем за гео-информисање, ако је та функција уграђена на *UAS*, када се то захтева у географској зони за *UAS* за планирану локацију операције;

8) обезбеди да је пре почетка операције успостављено контролисано подручје на земљи, ефикасно и у складу са минималном удаљеношћу из тачке *UAS.STS-01.020* став 1)ц)(i)(Ц) и, ако се захтева, да је спроведена координација са одговарајућим органима;

9) обезбеди да су, пре почетка операције, сва лица која су присутна у контролисаном подручју на земљи:

- а) обавештена о ризицима операције;
- б) обавештена, или по потреби обучена, у погледу мера безбедности и мера које је оператер UAS-а одредио за њихову заштиту; и
- ц) изричито пристала да учествују у операцији;
- 10) обезбеди:
 - а) да UAS прати одговарајућа ЕУ декларација о усаглашености, укључујући упућивање на класу C5 или упућивање на класу C3 и комплет прибора; и
 - б) да је идентификациона ознака класе C5 причвршћена за беспилотни ваздухоплов или комплет прибора.

UAS.STS-01.040 Одговорности даљинског пилота

Осим одговорности дефинисаних у UAS.SPEC.060, даљински пилот:

- 1) пре започињања операције UAS-а, проверава да ли су средства за прекид лета беспилотног ваздухоплова оперативна и проверава да ли је директна даљинска идентификација активна и ажурирана;
- 2) током лета:
 - а) мора да одржава беспилотни ваздухоплов у VLOS, као и да детаљно осматра ваздушни простор око беспилотног ваздухоплова како би се избегао сваки ризик од судара са било којим ваздухопловом са посадом. Даљински пилот мора да прекине лет ако операција представља ризик за друге ваздухоплове, људе, животиње, животну средину или имовину;
 - б) за потребе тачке а), може да има помоћ осматрача беспилотног ваздухоплова. У том случају, мора да буде успостављена јасна и ефикасна комуникација између даљинског пилота и осматрача беспилотног ваздухоплова;
 - ц) мора да има способност да одржава контролу над беспилотним ваздухопловом, изузев у случају изгубљене везе за управљање и контролу (C2);
 - д) може да управља само једним беспилотним ваздухопловом у исто време;
 - е) не сме да управља беспилотним ваздухопловом из возила у покрету;
 - ф) не сме да преда контролу над беспилотним ваздухопловом другој јединици за управљање и праћење (CMU);
 - г) мора да спроводи процедуре за непредвиђене ситуације које је дефинисао оператер UAS-а за неуобичајене ситуације, између осталог када има индикацију да беспилотни ваздухоплов може да пређе границе географије лета; и
 - х) мора да спроводи процедуре за ванредне ситуације које је дефинисао оператер UAS-а за ситуације у случају опасности, укључујући активирање средстава за прекид лета када има индикацију да беспилотни ваздухоплов може да пређе границе оперативног простора.

ПРИЛОГ А: ИСПИТ ИЗ ТЕОРИЈСКОГ ЗНАЊА И ПРАКТИЧНЕ ОСПОСОБЉЕНОСТИ ДАЉИНСКОГ ПИЛОТА ЗА STS-01

1) Испит из теоријског знања

- а) Испит из тачке UAS.STS-01.020 став 2)б) има за циљ процену знања даљинског пилота о техничким и оперативним могућностима умањења ризика и мора да садржи најмање 40 питања са више понуђених одговора, одговарајуће распоређених на следеће предмете:
 - (i) ваздухопловни прописи;
 - (ii) ограничења људских могућности;
 - (iii) оперативне процедуре;

- (iv) техничке и оперативне могућности умањења ризика на земљи;
- (v) опште знање о UAS-има;
- (vi) метеорологија;
- (vii) перформансе лета UAS-a; и
- (viii) техничке и оперативне могућности умањења ризика у ваздуху.

б) Ако даљински пилот ученик већ поседује сертификат о оспособљености даљинског пилота из тачке UAS.OPEN.030 став 2), испит се састоји од најмање 30 питања са више понуђених одговора, одговарајуће распоређених на предмете из става 1)а) тач. (i)-(v).

ц) Да би положио испит из теоријског знања даљински пилот ученик мора да постигне најмање 75% тачних одговора.

2) Обука и процена практичних вештина

Обука и процена практичних вештина за операције по било ком стандардном сценарију морају да обухвате најмање предмете и подручја утврђене у Табели 1:

Табела 1

Предмети и подручја који морају да буду обухваћени у обуци и процени практичних вештина

Предмет	Обухваћена подручја
а) Радње пре полетања	(i) Планирање операција, разматрање ваздушног простора и процена ризика локације. Следеће радње морају да буду укључене: (А) утврдити циљеве планиране операције; (Б) уверити се да су дефинисани оперативни простор и релевантни заштитни појасеви (нпр. заштитни појас од ризика на земљи) погодни за планирану операцију; (Ц) уочити препреке у оперативном простору које би могле да ометају планирану операцију; (Д) утврдити да ли топографија или препреке у оперативном простору могу да утичу на брзину и/или смер ветра; (Е) одабрати релевантне податке међу информацијама о ваздушном простору (укључујући оне о географским зонама за UAS) које би могле да утичу на планирану операцију; (Ф) уверити се да је UAS погодан за планирану операцију; (Г) уверити се да је одабрани користан терет компатибилан са UAS-ом који се користи за операцију; (Х) спровести неопходне мере за поштовање ограничења и услова који се односе на оперативни простор и заштитни појас од ризика на земљи за планирану операцију у складу са процедурама из оперативног приручника за одговарајући сценарио; (И) спровести неопходне процедуре за рад у контролисаном ваздушном простору, укључујући протокол за комуникацију са АТС и добијање одобрења и инструкција, ако је потребно; (Ј) потврдити да су сви документи потребни за планирану операцију на лицу места; и (К) обавестити све учеснике о планираној операцији.

	(ii) Претполетни преглед и припрема UAS-а (укључујући режиме рада и опасности од извора енергије). Следеће радње морају да буду укључене: (А) проценити опште стање UAS-а; (Б) обезбедити да су сви делови UAS-а који се могу уклонити правилно осигурани; (Ц) уверити се да су конфигурације софтвера UAS-а компатибилне; (Д) калибрисати инструменте у UAS-у; (Е) идентификовати све недостатке који могу угрозити планирану операцију; (Ф) уверити се да је ниво енергије батерије довољан за планирану операцију; (Г) уверити се у исправност система за прекид лета UAS-а и система за његово активирање; (Х) проверити исправно функционисање везе за управљање и контролу; (И) активирати функцију гео-информисања и учитати информације (ако је функција гео-информисања доступна); и (Ј) подесити системе за ограничавање висине и брзине (ако су доступни). (iii) Познавање основних радњи које се предузимају у случају ванредне ситуације, укључујући проблеме са UAS-ом, или ако током лета дође до опасности од судара у ваздуху.
б) Процедуре у лету	(i) Ефикасно осматрање и одржавање визуелног контакта са беспилотним ваздухопловом (VLOS) у сваком тренутку, што укључује: стално праћење ситуације у околини локације с обзиром на оперативни простор и друге кориснике ваздушног простора, препреке, терен и лица која нису све време укључена. (ii) Вршење прецизних и контролисаних маневара у лету на различитим висинама и растојањима репрезентативним за одговарајући STS (укључујући лет са ручним управљањем/без помоћи GNSS-а или еквивалентног система, ако је уграђен). Изводе се најмање следећи маневри: (А) лебдење у месту (само за ваздухоплове са роторима); (Б) прелазак из лебдења у прогресивни лет (само за ваздухоплове са роторима); (Ц) пењање и снижавање из хоризонталног лета; (Д) заокрети у хоризонталном лету; (Е) контрола брзине у хоризонталном лету; (Ф) радње након квара мотора/погонског система; и (Г) радње (маневри) за избегавање судара. (iii) Праћење у реалном времену статуса UAS-а и ограничења у погледу дужине остајања у ваздуху. Лет у необичајеним условима: (А) одржати контролу над летом при делимичном или потпуном губитку напајања беспилотног ваздухоплова и осигурати безбедност трећих лица на земљи; (Б) управљати путањом беспилотног ваздухоплова у неуобичајеним ситуацијама; (Ц) управљати ситуацијом када је оштећена опрема за одређивање положаја беспилотног ваздухоплова;

	(Д) управљати ситуацијом уласка неукљученог лица у оперативни простор или контролисано подручје на земљи и предузимати одговарајуће мере за одржавање безбедности; (Е) реаговати и предузимати одговарајуће корективне мере за ситуације у којима ће беспилотни ваздухоплов вероватно изаћи изван граница географије лета (процедуре за непредвиђене ситуације) и изван оперативног простора (процедуре за ванредне ситуације) како је дефинисано током припреме лета; (Ф) управљати ситуацијом у којој други ваздухоплов прилази оперативном простору; и (Г) демонстрирати начин поновног успостављања везе за управљање и контролу након намерног (симулираног) губитка везе.
ц) Радње после лета	(i) Гашење и осигуравање UAS-а. (ii) Преглед после лета и бележење свих релевантних података који се односе на опште стање UAS-а (његових система, делова и извора енергије) и замор посаде. (iii) Спровођење извештавања о операцији. (iv) Утврђивање ситуација у којима је пријава догађаја била неопходна и попуњавање захтеване пријаве догађаја.

ПОГЛАВЉЕ II

STS-02 - BVLOS са осматрачима ваздушног простора изнад контролисаног подручја на земљи у ретко насељеном подручју

UAS.STS-02.010 Опште одредбе

1) Током лета беспилотни ваздухоплов се мора одржавати унутар 120 *m* од најближе тачке на површини земље. Мерење удаљености се мора прилагодити географским карактеристикама терена, као што су равнице, брда или планине.

2) Приликом лета беспилотног ваздухоплова на хоризонталном растојању до 50 *m* од вештачке препреке више од 105 метара, максимална висина операције UAS-а може се повећати до 15 *m* изнад висине препреке на захтев субјекта одговорног за ту препреку.

3) Највећа висина оперативног простора не сме да буде већа од 30 *m* изнад највеће висине дозвољене у ст. 1. и 2.

4) Током лета беспилотни ваздухоплов не сме да превози опасну робу.

UAS.STS-02.020 Операције UAS-а у STS-02

Операције UAS-а у STS-02 се спроводе:

1) у складу са оперативним приручником из тачке UAS.STS-02.030 став 1);

2) изнад контролисаног подручја на земљи које се у целини налази у ретко насељеном подручју, укључујући:

а) подручје географије лета;

б) подручје за непредвиђене ситуације, чије се спољне границе налазе најмање 10 *m* изван граница подручја географије лета;

ц) заштитни појас од ризика на земљи, који обухвата удаљеност најмање једнаку удаљености коју ће UA највероватније прећи након активирања средстава за прекид лета, а коју је одредио произвођач UAS-а у произвођачким упутствима, узимајући у обзир оперативне услове у оквиру ограничења која је одредио произвођач UAS-а;

3) у подручју у којем је минимална видљивост у лету већа од 5 *km*;

4) тако да је беспилотни ваздухоплов у видокругу даљинског пилота током покретања и повратка беспилотног ваздухоплова, осим ако је повратак последица хитног прекида лета;

- 5) ако осматрач ваздушног простора не учествује у операцији, беспилотним ваздухопловом који лети најдаље 1 km од даљинског пилота и прати претходно програмирану путању када беспилотни ваздухоплов није у VLOS-у даљинског пилота;
- 6) ако један или више осматрача ваздушног простора учествује у операцији, морају да буду испуњени сви следећи услови:
- а) осматрач ваздушног простора је постављен на начин који омогућава одговарајућу покривеност оперативног простора и околног ваздушног простора уз минималну видљивост у лету наведену у тачки 3;
 - б) беспилотни ваздухоплов лети најдаље 2 km од даљинског пилота;
 - ц) беспилотни ваздухоплов лети најдаље 1 km од осматрача ваздушног простора који је најближи беспилотном ваздухоплову;
 - д) удаљеност између било којег осматрача ваздушног простора и даљинског пилота није већа од 1 km;
 - е) на располагању су поуздана и ефикасна средства за комуникацију између даљинског пилота и осматрача ваздушног простора;
- 7) од стране даљинског пилота који поседује:
- а) сертификат о теоријском знању даљинског пилота за операције у стандардним сценаријима, који је издао надлежни орган или субјекат кога је одредио надлежни орган државе чланице;
 - б) акредитацију о завршеној STS-02 практичној обуци у складу са Прилогом А овог поглавља, издату од стране:
 - А) субјекта који је изјавио да је усклађен са захтевима из Додатка 3 и кога признаје надлежни орган државе чланице; или
 - Б) оператера UAS-а који је надлежном органу државе регистрације изјавио да је усклађен са STS-02 и који је изјавио да је усклађен са захтевима из Додатка 3;
- 8) беспилотним ваздухопловом који испуњава све следеће услове:
- а) означен је као класа C6 и испуњава захтеве те класе, како је дефинисано у Делу 17 Анекса Делегиране уредбе (ЕУ) 2019/945;
 - б) њиме се управља путем активног система како би се спречило да беспилотни ваздухоплов прекрши географију лета;
 - ц) њиме се управља са активним и ажурираним системом за директну даљинску идентификацију;
- 9) Даљински пилот стиче сертификат о теоријском знању за операције у стандардним сценаријима након што:
- а) заврши „on-line” обуку и положи „on-line” теоријски испит, како је наведено у тачки UAS.OPEN.020 став 4)б); и
 - б) положи додатни теоријски испит који је припремио надлежни орган или субјект кога је одредио надлежни орган државе чланице у складу са Прилогом А овог поглавља;
- 10) Овај сертификат важи пет година. За продужење пре истека важења је потребно следеће:
- а) доказати оспособљеност у складу са тачком 9;
 - б) завршити обуку освежења знања из теоријских предмета наведених у тачки 9, коју обезбеђује надлежни орган или субјект кога је одредио надлежни орган;
- 11) За продужење важења сертификата по његовом истеку, даљински пилот мора да испуни захтев из тачке 9).

UAS.STS-02.030 Одговорности оператора UAS-а

Осим одговорности дефинисаних у UAS.SPEC.050, оператор UAS-а мора да:

- 1) изради оперативни приручник који укључује елементе из Додатка 5;
- 2) одреди оперативни простор и заштитни појас од ризика на земљи за планиране операције, укључујући контролисано подручје на земљи које обухвата пројекције оперативног простора и заштитног појаса на површину земље;
- 3) обезбеди да су процедуре за непредвиђене и ванредне ситуације одговарајуће, на било који од следећих начина:
 - а) наменским пробним летовима;
 - б) симулацијама, под условом да је репрезентативност средстава за симулацију одговарајућа за предвиђену сврху;
- 4) изради ефикасан план за ванредне ситуације (ERP), који је одговарајући за операцију и који укључује најмање:
 - а) план за ограничавање ескалирајућих ефеката ванредне ситуације;
 - б) услове за узбуђивање релевантних органа и организација;
 - ц) критеријуме за идентификацију ванредне ситуације;
 - д) јасно разграничење дужности даљинског пилота и било ког другог особља које обавља дужности које су кључне за операцију UAS-а;
- 5) обезбеди да је ниво делотворности било које екстерно уговорене услуге неопходне за безбедност лета одговарајући за планирану операцију;
- 6) дефинише расподелу улога и одговорности између оператора и пружалаца екстерно уговорених услуга, ако је примењиво;
- 7) учита ажуриране информације у систем за гео-информисање, ако је та функција уграђена на UAS, када се то захтева у географској зони за UAS за планирану локацију операције;
- 8) обезбеди да су, пре почетка операције, предузете све одговарајуће мере за смањење ризика од уласка неукључених лица у контролисано подручје на земљи у складу са условом минималне удаљености из тачке UAS.STS-02.020 став 2) и, ако се то захтева, да је спроведена координација са одговарајућим органима;
- 9) обезбеди да су, пре почетка операције, сва лица присутна у контролисаном подручју на земљи:
 - а) обавештена о ризицима операције;
 - б) обавештена или по потреби обучена, у погледу мера безбедности и мера које је оператор UAS-а одредио за њихову заштиту; и
 - ц) изричито пристала да учествују у операцији;
- 10) пре почетка операције, у случају да су укључени осматрачи ваздушног простора:
 - а) осигура правилан распоред и број осматрача ваздушног простора уз планирану путању лета;
 - б) утврди:
 - (i) да су видљивост и планирана удаљеност осматрача ваздушног простора унутар прихватљивих граница како је дефинисано у оперативном приручнику;
 - (ii) да нема потенцијалних препрека на терену за сваког осматрача ваздушног простора;
 - (iii) да нема размака између зона које покривају осматрачи ваздушног простора;
 - (iv) да је комуникација са сваким осматрачем ваздушног простора успостављена и да је ефикасна;

- (v) да су средства помоћу којих осматрачи ваздушног простора одређују положај беспилотног ваздухоплова функционална и ефикасна, ако се она употребљавају;
 - ц) обезбеди да су осматрачи ваздушног простора обавештени о планираној путањи беспилотног ваздухоплова и временским одредницама у вези са њом;
- 11) обезбеди:
- а) да *UAS* прати одговарајућа ЕУ декларација о усаглашености, укључујући упућивање на класу *C6*;
 - б) да је идентификациона ознака класе *C6* причвршћена за беспилотни ваздухоплов.

UAS.STS-02.040 Одговорности даљинског пилота

Осим одговорности дефинисаних у *UAS.SPEC.060*, даљински пилот:

- 1) пре започињања операције *UAS*-а:
- а) мора да програмира простор лета беспилотног ваздухоплова како би га задржао унутар географије лета;
 - б) мора да провери да ли су исправни средства за прекид лета и функција оперативног простора која се може програмирати на беспилотном ваздухоплову; и провери да ли је директна даљинска идентификација активна и ажурирана;
- 2) током лета:
- а) осим ако су укључени осматрачи ваздушног простора, мора да детаљно осматра ваздушни простор око беспилотног ваздухоплова како би се избегао сваки ризик од судара са било којим ваздухопловом са посадом. Даљински пилот мора да прекине лет ако операција представља ризик за друге ваздухоплове, људе, животиње, животну средину или имовину;
 - б) мора да буде у стању да одржава контролу над беспилотним ваздухопловом, изузев у случају изгубљене везе за управљање и контролу (*C2*);
 - ц) може да управља само једним беспилотним ваздухопловом у исто време;
 - д) не сме да управља беспилотним ваздухопловом из возила у покрету;
 - е) не сме да преда контролу над беспилотним ваздухопловом другој јединици за управљање и праћење (*CMU*);
 - ф) ако су укључени осматрачи ваздушног простора, мора да их правовремено обавести о свим скретањима беспилотног ваздухоплова са планиране путање и одступањима од временских одредница које су са њом повезане;
 - г) мора да спроводи процедуре за непредвиђене ситуације које је за те ситуације дефинисао оператер *UAS*-а, између осталог када има индикацију да беспилотни ваздухоплов може да пређе границе географије лета;
 - х) мора да спроводи процедуре за ванредне ситуације које је дефинисао оператер *UAS*-а за ситуације у случају опасности, укључујући активирање средстава за прекид лета када има индикацију да беспилотни ваздухоплов може да пређе границе оперативног простора.

UAS.STS-02.050 Одговорности осматрача ваздушног простора

Осматрач ваздушног простора:

- 1) мора да све време детаљно осматра ваздушни простор око беспилотног ваздухоплова како би утврдио ризик од судара са било којим ваздухопловом са посадом;
- 2) мора да све време буде свестан положаја беспилотног ваздухоплова путем непосредног осматрања ваздушног простора или уз помоћ електронских средстава;

3) мора да упозори даљинског пилота када се открије опасност и да му помогне у избегавању или умањењу могућих негативних дејстава.

ПРИЛОГ А: ТЕОРИЈСКО ЗНАЊЕ И ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЉЕНОСТ ДАЉИНСКОГ ПИЛОТА ЗА STS-02

1) Испит из теоријског знања

Испит се одређује у складу са тачком 1) Прилога А Поглавља I.

2) Обука и процена практичних вештина

Поред подручја одређених у тачки 2) Прилога А Поглавља I, следећа подручја морају да буду обухваћена:

Табела 1

Додатни предмети и подручја који морају да буду обухваћени у обуци и процени практичних вештина за STS-02

Предмет	Обухваћена подручја
а) BVLOS операције спроведене под STS-02	(i) Радње пре полетања - планирање операције, разматрање ваздушног простора и процена ризика локације. Следеће радње морају да буду укључене: (А) осматрање ваздушног простора; (Б) операције са осматрачима ваздушног простора (AOs): одговарајући распоред AOs и поступци за избегавање конфликта који укључују фразеологију, координацију и средства комуникације; (ii) Процедуре у лету, одређене у тачки 2) б) (ii) Прилога А Поглавља I, одређују се за VLOS и за BVLOS.

Додатак 2

Оперативна изјава

	Оперативна изјава
Заштита података: Податке о личности наведене у овој изјави обрађује надлежни орган у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕУ) 2016/679 од 27. априла 2016. године о заштити физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободном кретању таквих података и о стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ (Општа уредба о заштити података). Они се обрађују за потребе спровођења, управљања и праћења активности надзора у складу са Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2019/947. Ако су вам потребне додатне информације о обради ваших података о личности или желите да искористите своја права (нпр. право на приступ или исправку нетачних или непотпуних података) обратите се лицу за контакт надлежног органа. Подносилац захтева има право да у било ком тренутку поднесе жалбу у вези са обрадом података о личности националном надзорном органу за заштиту података.	
Регистарски број оператера UAS-а	
Име оператера UAS-а	
Произвођач UAS-а	

Модел UAS-a			
Серијски број UAS-a			
Изјављујем следеће: - испуњавам све одговарајуће одредбе Сprovedбене уредбе (ЕУ) 2019/947 и захтеве за STS.x; и - сваки лет обухваћен изјавом ће бити покривен одговарајућим осигурањем, ако то захтева закон Уније или национални закон.			
Датум		Потпис или друга овера	

Додатак 3

Додатни захтеви за субјекте које је признао надлежни орган и оператере UAS-a који спроводе обуку и процену практичних вештина даљинских пилота за операције обухваћене STS-ом

Субјекат који намерава да буде признат од стране надлежног органа за спровођење обуке и процене практичних вештина даљинских пилота за STS мора да, путем изјаве из Додатка 6, изјави надлежном органу да је усклађен са следећим захтевима.

Оператер UAS-a који намерава да спроводи обуку и процену практичних вештина даљинских пилота за STS, поред подношења оперативне изјаве за тај STS, мора да изјави надлежном органу да је усклађен са следећим захтевима путем обрасца изјаве из Додатка 4.

Ако надлежни орган или оператер UAS-a намерава да спроводи обуку и процену практичних вештина даљинских пилота за STS у држави чланици која није држава чланица регистрације, надлежном органу државе чланице у којој се обука спроводи доставља се копија обрасца изјаве из Додатка 4.

Ако субјекат признат од стране надлежног органа намерава да спроводи обуку и процену практичних вештина даљинских пилота за STS у држави чланици која није држава чланица признавања, надлежном органу државе чланице у којој се обука спроводи доставља се доказ о признавању.

1) Субјекат признат од стране надлежног органа или оператер UAS-a обезбеђује јасно раздвајање активности обуке и било које друге оперативне активности како би се гарантовала независност процене.

2) Субјекат признат од стране надлежног органа или оператер UAS-a мора да буде способан да на одговарајући начин обавља техничке и административне активности повезане са целокупним процесом задатка, укључујући одговарајуће особље и употребу објеката и опреме који одговарају задатку.

3) Субјекат признат од стране надлежног органа или оператер UAS-a мора да има одговорног руководиоца, који је дужан да обезбеди да се сви задаци спроводе у складу са информацијама и процедурама утврђеним у тачки 8.

4) Особље одговорно за задатке обуке и процене практичних вештина мора да:

- а) буде оспособљено за спровођење тих задатака;
- б) буде непристрасно и да не учествује у проценама ако сматра да би то могло да утиче на њихову објективност;
- ц) има добро теоријско знање и искуство у обуци практичних вештина и задовољавајуће знање о захтевима за задатке процене практичних вештина које спроводе, као и одговарајуће искуство у таквим поступцима;

- д) има способност да управља изјавама, евиденцијама и извештајима којима се доказује да су спроведене одговарајуће процене практичних вештина и да доноси закључке о тим проценама; и
- е) не открива никоме информације које им је доставио оператер или даљински пилот, осим надлежном органу на његов захтев.

5) Обука и процена морају да обухвате практичне вештине које одговарају *STS*-у за који је изјава дата, а које су укључене у Прилог А одговарајућег поглавља.

6) Локације за обуку и процену практичних вештина морају да буду у окружењу које одражава услове *STS*-а.

7) Процена практичних вештина се састоји од континуиране процене даљинског пилота ученика.

8) Субјекат признат од стране надлежног органа или оператер *UAS*-а након завршетка процене практичних вештина сачињава извештај о процени, који мора:

а) да обухвати најмање:

- (i) идентификационе податке даљинског пилота ученика;
- (ii) идентитет лица одговорног за процену практичних вештина;
- (iii) идентификацију *STS*-а за који је спроведена процена практичних вештина;
- (iv) оцену успешности сваке радње коју је извео даљински пилот ученик;
- (v) укупну оцену практичне оспособљености даљинског пилота ученика; и
- (vi) повратне информације о процени практичних вештина, са смерницама о областима за побољшање, ако постоје;

б) да по завршетку буде на одговарајући начин потписан и датиран од стране лица одговорног за процену практичних вештина; и

ц) да се евидентира и по захтеву стави на располагање надлежном органу ради инспекције.

9) Акредитацију о завршеној обуци практичних вештина за *STS* даљинском пилоту ученику доставља субјекат признат од стране надлежног органа или оператер *UAS*-а ако се у извештају о процени закључи да је даљински пилот ученик постигао задовољавајући ниво практичних вештина.

10) О издавању акредитације о завршеној обуци из тачке 9) обавештава се надлежни орган државе чланице у којој су спроведени обука и процена практичних вештина, укључујући идентификационе податке даљинског пилота ученика, обухваћени *STS*, датум издавања и идентификационе податке субјекта који је признат од стране надлежног органа државе чланице или оператера *UAS*-а који издаје акредитацију.

11) Субјекат признат од стране надлежног органа или оператер *UAS*-а мора да укључи у оперативни приручник, израђен у складу са Додатком 5, посебан одељак који обухвата елементе обуке, укључујући следеће:

а) именовано особље које спроводи обуку и процену практичних вештина, укључујући:

- (i) описе одговарајућих компетенција особља;
- (ii) задатке и одговорности особља; и
- (iii) организациону шему која приказује повезане ланце одговорности;

б) процедуре и поступке који се користе у обуци и процени практичних вештина, укључујући план и програм обуке који обухвата практичне вештине потребне за *STS* за који се даје оперативна изјава, дефинисане у Прилогу А одговарајућег поглавља;

- ц) опис UAS-а и све друге опреме, алата и окружења који се употребљавају за обуку и процену практичних вештина; и
д) образац извештаја о процени.

Додатак 4

Изјава оператора UAS-а који намеравају да врше обуку и процену практичних вештина даљинских пилота у STS-х

	STS-х		
	Изјава оператора UAS-а који намеравају да врше обуку и процену практичних вештина даљинских пилота		
Заштита података: Податке о личности наведене у овој изјави обрађује надлежни орган у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕУ) 2016/679 од 27. априла 2016. године о заштити физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободном кретању таквих података и о стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ (Општа уредба о заштити података). Они се обрађују за потребе спровођења, управљања и праћења активности надзора у складу са Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2019/947. Ако су вам потребне додатне информације о обради ваших података о личности или желите да искористите своја права (нпр. право на приступ или исправку нетачних или непотпуних података) обратите се лицу за контакт надлежног органа. Подносилац захтева има право да у било ком тренутку поднесе жалбу у вези са обрадом података о личности националном надзорном органу за заштиту података.			
Регистарски број оператора UAS-а			
Име оператора UAS-а			
Изјављујем следеће: - поднео сам оперативну изјаву за STS-х; - испуњавам захтеве одређене у Додатку 3 Анекса Спроведбене уредбе (ЕУ) 2019/947; и - када користим UAS у оквиру активности обуке за STS.х, испуњавам све одговарајуће одредбе Спроведбене уредбе (ЕУ) 2019/947, укључујући захтеве за операције по STS.х.			
Датум		Потпис или друга овера	

Додатак 5

Оперативни приручник за стандардни сценарио

Оперативни приручник за STS дефинисан у Додатку 1 мора да садржи најмање следеће:

- 1) изјаву да је оперативни приручник у складу са релевантним захтевима ове уредбе и са изјавом, као и упутства која особље укључено у летачке операције мора да поштује;
- 2) потпис одобрења одговорног руководиоца или оператора UAS-а у случају физичког лица;
- 3) свеукупан опис организације оператора UAS-а;
- 4) опис концепта операције, укључујући најмање:
 - а) природу и опис активности које се обављају у оквиру операција UAS-а и утврђене повезане ризике;
 - б) оперативно окружење и географско подручје за планиране операције, укључујући:

- (i) карактеристике подручја изнад кога ће се летети у смислу густине насељености, топографије, препрека, итд;
 - (ii) карактеристике ваздушног простора који ће се користити;
 - (iii) услове животне средине који обухватају најмање временске услове и електромагнетно окружење;
 - (iv) дефинисање оперативног простора и заштитних појасева од ризика на земљи и у ваздуху;
- ц) техничка средства која се употребљавају и њихове главне карактеристике, перформансе и ограничења, укључујући *UAS*, спољне системе подршке операцијама *UAS*-а, објекте итд.;
- д) особље потребно за спровођење операција, укључујући састав тима, њихове улоге и одговорности, критеријуме за избор, захтеве у погледу почетне обуке и скорашињег искуства и/или периодичне обуке;
- 5) упутства за одржавање потребна за одржавање *UAS*-а у безбедном стању, која обухватају упутства и захтеве произвођача *UAS*-а за одржавање, ако је примењиво;
- б) оперативне процедуре, које морају да се заснивају на упутствима које је обезбедио произвођач *UAS*-а и које укључују следећих ставки:
- а) како би се људске грешке свеле на најмању могућу меру, разматрање следећег:
 - (i) јасне расподеле и доделе задатака; и
 - (ii) интерне листе провере, ради утврђивања да ли особље на одговарајући начин обавља своје задатке;
 - б) разматрање нарушавања способности спољних система подршке операцијама *UAS*-а;
 - ц) уобичајене процедуре, укључујући најмање:
 - (i) претполетне припреме и листе провере, које обухватају:
 - (А) процену оперативног простора и одговарајућих заштитних појасева (заштитни појас од ризика на земљи и заштитни појас од ризика у ваздуху, када је то примењиво), укључујући терен и потенцијалне препреке које могу да смање способност одржавања визуелног контакта са беспилотним ваздухопловом или осматрања ваздушног простора, могућ прелет неукључених лица и могућ прелет критичне инфраструктуре;
 - (Б) процену околног окружења и ваздушног простора, укључујући близину географских зона за *UAS*-е и могуће активности других корисника ваздушног простора;
 - (Ц) услове животне средине погодне за спровођење операције *UAS*-а;
 - (Д) минималан број лица која обављају задатке кључне за операцију *UAS*-а и који је потребан за спровођење операције и њихове одговорности;
 - (Е) потребне процедуре комуникације између даљинског пилота и другог особља које обавља задатке кључне за операцију *UAS*-а, као и свих спољних страна, када је то потребно;
 - (Ф) усклађеност релевантних органа у планираном подручју операција са свим посебним захтевима, укључујући оне који се односе на обезбеђивање, приватност, заштиту података и животне средине, као и употребу *RF* спектра;
 - (Г) потребне мере за умањење ризика како би се омогућило безбедно извођење операције; посебно, за контролисано подручје на земљи:

- (i) одређивање контролисаног подручја на земљи; и
- (ii) осигуравање контролисаног подручја на земљи како би се спречило да треће стране уђу у подручје током операције и омогућавање координације са локалним органима, када је то потребно;
- (X) процедуре за проверу да ли је *UAS* у стању које је потребно за безбедно спровођење планиране операције;
- (ii) процедуре полетања и повратка;
- (iii) процедуре током лета, укључујући оне којима се обезбеђује да беспилотни ваздухоплов остане унутар географије лета;
- (iv) процедуре после лета, укључујући прегледе ради утврђивања стања *UAS*-а;
- (v) процедуре на основу којих даљински пилот и, када то захтева оператер *UAS*-а, осматрачи ваздушног простора или осматрачи беспилотног ваздухоплова, у зависности од случаја, откривају ваздухоплове који потенцијално могу да угрозе беспилотни ваздухоплов;
- д) процедуре за непредвиђене ситуације, укључујући најмање:
 - (i) процедуре за случај да беспилотни ваздухоплов напусти утврђену географију лета;
 - (ii) процедуре за случај да лица која нису укључена уђу на контролисано подручје на земљи;
 - (iii) процедуре за случај неповољних услова рада;
 - (iv) процедуре за случај нарушавања спољних система подршке операцији;
 - (v) фразеологију која ће се употребљавати, ако су ангажовани осматрачи ваздушног простора;
 - (vi) процедуре за избегавање сукоба са другим корисницима ваздушног простора;
- е) процедуре за хитне ситуације, укључујући најмање:
 - (i) процедуре за избегавање или барем смањење штете за треће стране у ваздуху или на земљи;
 - (ii) процедуре за случај да беспилотни ваздухоплов напусти оперативни простор;
 - (iii) процедуре за хитан повратак беспилотног ваздухоплова;
- ф) процедуре обезбеђивања, како је наведено у тачки *UAS.SPEC.050* ст. 1)а(ii) и (iii);
- г) процедуре за заштиту података о личности, наведене у тачки *UAS.SPEC.050* став 1)а(iv);
- х) смернице за смањење штетног деловања и утицаја на животну средину из тачке *UAS.SPEC.050* став 1)а(v);
- и) процедуре за пријаву догађаја;
- ј) процедуре за вођење евиденције; и
- к) политику која дефинише како даљински пилот и друго особље које обавља задатке кључне за операцију *UAS*-а могу да изјаве да су способни за операцију пре њеног спровођења.

Додатак 6

Изјава субјекта који намерава да буде признат од стране надлежног органа за спровођење обуке и процене практичних вештина даљинских пилота у STS-х

	STS-х		
	Изјава субјекта који намерава да буде признат од стране надлежног органа за спровођење обуке и процене практичних вештина даљинских пилота		
Заштита података: Податке о личности наведене у овој изјави обрађује надлежни орган у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕУ) 2016/679 од 27. априла 2016. године о заштити физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободном кретању таквих података и о стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ (Општа уредба о заштити података). Они се обрађују за потребе спровођења, управљања и праћења активности надзора у складу са Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2019/947. Ако су вам потребне додатне информације о обради ваших података о личности или желите да искористите своја права (нпр. право на приступ или исправку нетачних или непотпуних података) обратите се лицу за контакт надлежног органа. Подносилац захтева има право да у било ком тренутку поднесе жалбу у вези са обрадом података о личности националном надзорном органу за заштиту података.			
Идентификација субјекта			
Име и презиме, телефонски број и <i>e-mail</i> адреса одговорног лица			
Изјављујем следеће: - испуњавам захтеве одређене у Додатку 3 Анекса Сprovedбене уредбе (ЕУ) 2019/947; и - када управљам <i>UAS</i>-ом у оквиру активности обуке за <i>STS-х</i>, испуњавам све одговарајуће одредбе Сprovedбене уредбе (ЕУ) 2019/947, укључујући захтеве за операције по <i>STS.х</i>.			
Датум		Потпис или друга овера	

Допунски услови за примену Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947 у Републици Србији

1. Допунски услови за примену члана 5. став 4. Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947

1.1. Операције беспилотних ваздухоплова у ројевима подразумевају симултано летење два или више беспилотних ваздухоплова који лете заједно и током лета се понашају као јединствен и координиран ентитет.

1.2. Операције беспилотних ваздухоплова у ројевима се спровode под условима за спровођење операција беспилотних ваздухоплова у посебној категорији.

2. Допунски услови за примену члана 9. ст. 3. и 5. Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947

2.1. У Републици Србији минимална старосна граница за даљинске пилоте који управљају UAS-ом у отвореној и посебној категорији је 16 година живота.

2.2. Изузетно од тачке 2.1. овог прилога, за даљинске пилоте који обављају операције у оквиру отворене категорије UAS-ом класе *C1* у условима поткатегије A1, као и UAS-ом класе *C0* који не представља играчку у смислу Закона о предметима опште употребе, а користи се у условима поткатегије A1, минимална старосна граница је 14 година, односно 12 година ако се операција спроводи у оквиру ваздухопловно-моделарског клуба или удружења регистрованог у Републици Србији.

3. Допунски услови за примену члана 14. Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947

3.1. Ради уписа у Евиденцију ваздухоплова Републике Србије власник, односно корисник беспилотног ваздухоплова чији пројекат подлеже сертификацији подноси Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије захтев за упис који садржи податке из члана 14. став 3. Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947 и уз захтев подноси следећу документацију:

- 1) доказ о плаћеној царини ако је ваздухоплов произведен у иностранству, односно оверену писмену изјаву власника ако је ваздухоплов произведен у Републици Србији;
- 2) упутство произвођача за коришћење беспилотног ваздухоплова;
- 3) уговор о осигурању од одговорности за штету која се употребом беспилотног ваздухоплова причини трећим лицима, у складу са законом којим се уређује обавезно осигурање у саобраћају.

3.2. Изузетно од тачке 3.1 подтачка 1) овог прилога:

- 1) ако је недоступан доказ о плаћеној царини подносилац захтева може да достави исправу којом се доказује право својине;
- 2) за аматерски произведен беспилотни ваздухоплов се подноси оверена писмена изјава лица које је произвело ваздухоплов, као и исправа којом се доказује право својине ако лице које је произвело ваздухоплов није власник тог ваздухоплова.

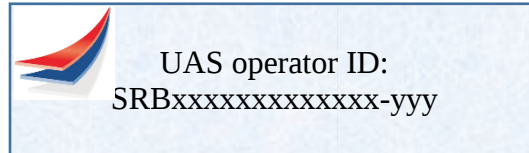
3.3. На основу захтева за упис у Евиденцију ваздухоплова и документације из тачке 3.1, односно тачке 3.2. овог прилога, Директорат издаје уверење о евиденцији, у складу са прописом којим се уређују разврставање ваздухоплова, знаци државне припадности, ознаке регистрације и обавезни натписи ваздухоплова.

3.4. У поступку регистрације оператера UAS-а, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије додељује оператеру UAS-а јединствену регистарску ознаку и

издаје налепницу са регистарском ознаком оператора, коју је оператор *UAS*-а дужан да постави на сваки беспилотни ваздухоплов који користи. У случају да оператор беспилотног ваздухоплова након регистрације отуђи беспилотни ваздухоплов за који је у поступку регистрације добио налепницу, нови оператор ваздухоплова је дужан да пре употребе ваздухоплова нову налепницу постави на беспилотни ваздухоплов, а стару налепницу уклони.

3.5. Регистарска ознака оператора *UAS*-а се састоји од трословне ознаке „SRB” и низа од 16 словно-бројчаних карактера, које одређује Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије користећи Прихватљиве начине усаглашавања и Упутства које је издала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA*).

3.6. Налепница из тачке 3.4. овог прилога има следећи изглед:

Налепница из тачке 3.4. овог прилога је правоугаоног облика, вишеслојне структуре, видљива у дневним и ноћним условима, самоуништавајућа при покушају уклањања, димензија 20x70 mm, пунометализирана, сивосребрне боје, са интегрисаним дифракционим оптички променљивим елементом, који садржи вишеструке нивое заштите од покушаја кривотворења. У горњем левом делу налепнице налази се лого Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије, у горњем средишњем делу текст: „UAS Operator ID:”, док се у доњем средишњем делу налази регистарска ознака оператора *UAS*-а.

4. Допунски услов за примену члана 18. Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947

4.1. „On-line” обуку из тач. UAS.OPEN.020, UAS.OPEN.030 и UAS.OPEN.040, обуку освежења знања из тачке UAS.OPEN.070 б), „on-line” испит из теоријског знања прописан у тач. UAS.OPEN.020, UAS.OPEN.030 и UAS.OPEN.040, као и додатни теоријски испит из тачке UAS.OPEN.030, спроводи Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије.

5. Допунски услови за примену члана 22. Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947

5.1. Коришћење у оквиру отворене категорије *UAS*-а који није у складу са захтевима Делова 1-5 Анекса Делегиране уредбе Комисије (ЕУ) 2019/945, дозвољено је током прелазног периода који се завршава 31. децембра 2028. године, у следећим случајевима:

1) ако беспилотни ваздухоплов има масу на полетању мању од 500 g, операције могу да се спроводе у условима поткатегорија A1 и A3, под условом:

(1) да даљински пилот беспилотног ваздухоплова не прелеће њиме скупове људи и да разумно очекује да се неће прелетети ни једно неукључено лице; и

(2) да је даљински пилот упознат са упутствима произвођача које је обезбедио произвођач *UAS*-а;

2) ако беспилотни ваздухоплов има масу на полетању мању од 2 kg, операције могу да се спроводе у условима поткатегорија A2 и A3, под условом:

(1) да даљински пилот беспилотног ваздухоплова одржава минимално хоризонтално растојање од 50 m од људи; и

(2) да је даљински пилот упознат са упутствима произвођача (које је обезбедио произвођач *UAS*-а) и да поседује сертификат о оспособљености даљинског пилота издат од стране Директората;

3) ако беспилотни ваздухоплов има масу на полетању мању од 25 kg, операције могу да се спроводе у условима поткатегорије A3, под условом:

- (1) да се спроводе у подручју у коме даљински пилот разумно очекује да летом беспилотног ваздухоплова ниједно неукључено лице неће бити угрожено током читаве операције; и
- (2) да се спроводе на безбедној хоризонталној удаљености од најмање 150 m од стамбених, пословних, индустријских или рекреативних подручја;
- (3) да операцију спроводи даљински пилот који је завршио „on-line” обуку, и положио „on-line” испит из теоријског знања у складу са тачком UAS.OPEN.020 став 4) б) Дела А Анекса.

6. Допунски услов за примену тачке UAS.OPEN.020 4) б) Анекса Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947

6.1. Даљински пилот који обавља операције у поткатегорији A1 беспилотним ваздухопловом класе C0, који не представља играчку у смислу Закона о предметима опште употребе, мора да заврши „on-line” обуку и успешно заврши „on-line” испит из теоријског знања из тачке UAS.OPEN.020 4) б).

7. Допунски услови за примену Додатка 2, Додатка 4 и Додатка 6 Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947

7.1. До приступања Републике Србије Европској унији или до испуњења услова предвиђених за други транзициони период у примени ЕСАА споразума, у зависности шта наступи раније, за давање изјава прописаних у Додатку 2, Додатку 4 и Додатку 6 Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) 2019/947 користе се следећи обрасци:

Додатак 2
Оперативна изјава

 ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	Оперативна изјава <i>Operational declaration</i> STS-_____ (уписати број STS/insert STS number)
Регистарски број оператора UAS-a <i>UAS operator registration number</i>	
Име оператора UAS-a <i>UAS operator name</i>	
Произвођач UAS-a <i>UAS manufacturer</i>	
Модел UAS-a <i>UAS model</i>	
Серијски број UAS-a <i>UAS Serial number</i>	
Изјављујем следеће: - испуњавам све одговарајуће услове из Закона о ваздушном саобраћају и Правилника о правилима и процедурама за операције система беспилотних ваздухоплова, којим је у Републици Србији имплементирана Сprovedбена уредба (ЕУ) 2019/947, као и захтеве за STS._____; и (уписати број STS) - сваки лет обухваћен изјавом ће бити покривен одговарајућим осигурањем, у складу са Законом о обавезном осигурању у саобраћају. <i>I hereby declare that:</i> — I comply with all the applicable provisions of Air Transport Law and of Regulation on the rules and procedures for the operation of unmanned aircraft systems by which Implementing Regulation (EU) 2019/947 has been implemented in the Republic of Serbia and with STS._____(insert STS number); and — appropriate insurance cover will be in place for every flight made under the declaration, in accordance with the Law on Compulsory Traffic Insurance.	
Заштита података: Податке о личности наведене у овој изјави Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије обрађује у складу са Законом о заштити података о личности и Уредбом Европског парламента и Савета (ЕУ) 2016/679 од 27. априла 2016. године о заштити физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободном кретању таквих података и о стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ (Општа уредба о заштити података). Они се обрађују за потребе спровођења, управљања и праћења активности надзора у складу са Законом о ваздушном саобраћају и Правилником о правилима и процедурама за операције система беспилотних ваздухоплова којим је у Републици Србији имплементирана Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) 2019/947. Ако су вам потребне додатне информације о обради ваших података о личности или желите да искористите своја права (нпр. право на приступ или исправку нетачних или непотпуних података) обратите се контакт особи Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије. Подносилац захтева има право да у било ком тренутку поднесе притужбу у вези са обрадом података о личности Поверенику за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, као националном надзорном органу за заштиту података.	

Data protection: Personal data included in this declaration is processed by the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia pursuant to Law on Personal Data Protection and Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). It will be processed for the purposes of the performance, management and follow up of the oversight activities according to Air Transport Law and Regulation on the rules and procedures for the operation of unmanned aircraft systems by which Implementing Regulation (EU) 2019/947 has been implemented in the Republic of Serbia. If you require further information concerning the processing of your personal data or you wish to exercise your rights (e.g. to access or rectify any inaccurate or incomplete data), please refer to the contact point of the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia. The applicant has the right to make a complaint regarding the processing of the personal data at any time to the Commissioner for Information of Public Importance and Personal Data Protection, as national Data Protection Supervisory Authority.

Датум Date		Потпис Signature	
----------------------	--	----------------------------	--

Додатак 4

Изјава оператора UAS-а који намеравају да врше обуку и процену практичних вештина даљинских пилота у STS-х

	STS-_____ (уписати број STS/insert STS number)	
	Изјава оператора UAS-а који намеравају да врше обуку и процену практичних вештина даљинских пилота <i>Declaration of UAS operators that intend to provide practical skill training and assessment of remote pilots</i>	
Регистарски број оператора UAS-а <i>UAS operator registration number</i>		
Име оператора UAS-а <i>UAS operator name</i>		
Изјављујем следеће:		
- поднео сам оперативну изјаву за STS-_____; (уписати број STS)		
- испуњавам захтеве одређене у Додатку 3 Анекса Сprovedбене уредбе (ЕУ) 2019/947, која је у Републици Србији имплементирана Правилником о правилима и процедурама за операције система беспилотних ваздухоплова; и		
- када користим UAS у оквиру активности обуке за STS._____(уписати број STS), испуњавам све одговарајуће одредбе Сprovedбене уредбе (ЕУ) 2019/947, која је у Републици Србији имплементирана Правилником о правилима и процедурама за операције система беспилотних ваздухоплова, укључујући захтеве за операције по STS._____(уписати број STS)		
<i>I hereby declare that:</i>		
— I have submitted the operational declaration for STS-_____ (insert STS number);		
— I comply with the requirements defined in Appendix 3 to the Annex to Implementing Regulation (EU) 2019/947, implemented in the Republic of Serbia by Regulation on the rules and procedures for the operation of unmanned aircraft systems; and		
— when operating an UAS in the context of training activities for STS._____ (insert STS number), I comply with all the applicable provisions of Implementing Regulation (EU) 2019/947, implemented in the Republic of Serbia by Regulation on the rules and procedures for the operation of unmanned aircraft systems, including requirements for operations under STS _____(insert STS number).		
Заштита података: Податке о личности наведене у овој изјави Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије обрађује у складу са Законом о заштити података о личности и Уредбом Европског парламента и Савета (ЕУ) 2016/679 од 27. априла 2016. године о заштити физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободном кретању таквих података и о стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ (Општа уредба о заштити података). Они се обрађују за потребе спровођења, управљања и праћења активности надзора у складу са Законом о ваздушном саобраћају и Правилником о правилима и процедурама за операције система беспилотних ваздухоплова којим је у Републици Србији имплементирана Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) 2019/947. Ако су вам потребне додатне информације о обради ваших података о личности или желите да искористите своја права (нпр. право на приступ или исправку нетачних или непотпуних података) обратите се контакт особи Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије. Подносилац захтева има право да у било ком тренутку поднесе притужбу у вези са обрадом података о личности Поверенику за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, као националном надзорном органу за заштиту података.		

Data protection: Personal data included in this declaration is processed by the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia pursuant to Law on Personal Data Protection and Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). It will be processed for the purposes of the performance, management and follow up of the oversight activities according to Air Transport Law and Regulation on the rules and procedures for the operation of unmanned aircraft systems by which Implementing Regulation (EU) 2019/947 has been implemented in the Republic of Serbia.

If you require further information concerning the processing of your personal data or you wish to exercise your rights (e.g. to access or rectify any inaccurate or incomplete data), please refer to the contact point of the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia.

The applicant has the right to make a complaint regarding the processing of the personal data at any time to the Commissioner for Information of Public Importance and Personal Data Protection, as national Data Protection Supervisory Authority.

Датум
Date

Потпис
Signature

Додатак 6

Изјава субјекта који намерава да буде признат од стране Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије за спровођење обуке и процене практичних вештина даљинских пилота у STS-х

	STS-_____ (unucati broj STS/insert STS number)
	Изјава субјекта који намерава да буде признат од стране Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије за спровођење обуке и процене практичних вештина даљинских пилота <i>Declaration of the entity intending to be recognised by the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia to provide practical skill training and assessment of remote pilots</i>
Назив и адреса субјекта <i>Name and address of the entity</i>	
Име и презиме, број телефона и e-mail адреса одговорног лица <i>First and last name, telephone number and email address of the responsible person</i>	
Изјављујем следеће: - испуњавам захтеве одређене у Додатку 3 Анекса Сprovedбене уредбе (ЕУ) 2019/947, која је у Републици Србији имплементирана Правилником о правилима и процедурама за операције система беспилотних ваздухоплова; и - када управљам UAS-ом у оквиру активности обуке за STS-_____ (unucati broj STS), испуњавам све одговарајуће одредбе Сprovedбене уредбе (ЕУ) 2019/947, која је у Републици Србији имплементирана Правилником о правилима и процедурама за операције система беспилотних ваздухоплова, укључујући захтеве за операције по STS-_____ (unucati broj STS). <i>I hereby declare that:</i> — I comply with the requirements defined in Appendix 3 to the Annex to Regulation (EU) 2019/947, implemented in the Republic of Serbia by Regulation on the rules and procedures for the operation of unmanned aircraft systems; and — when operating an UAS in the context of training activities for STS-_____ (insert STS number), I comply with all the applicable provisions of Regulation (EU) 2019/947, implemented in the Republic of Serbia by Regulation on the rules and procedures for the operation of unmanned aircraft systems, including requirements for operations under STS-_____ (insert STS number).	
Заштита података: Податке о личности наведене у овој изјави Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије обрађује у складу са Законом о заштити података о личности и Уредбом Европског парламента и Савета (ЕУ) 2016/679 од 27. априла 2016. године о заштити физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободном кретању таквих података и о стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ (Општа уредба о заштити података). Они се обрађују за потребе спровођења, управљања и праћења активности надзора у складу са Законом о ваздушном саобраћају и Правилником о правилима и процедурама за операције система беспилотних ваздухоплова којим је у Републици Србији имплементирана Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) 2019/947. Ако су вам потребне додатне информације о обради ваших података о личности или желите да искористите своја права (нпр. право на приступ или исправку нетачних или непотпуних података) обратите се контакт особи Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије. Подносилац захтева има право да у било ком тренутку поднесе притужбу у вези са обрадом података о личности Поверенику за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, као националном надзорном органу за заштиту података.	

Data protection: Personal data included in this declaration is processed by the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia pursuant to Law on Personal Data Protection and Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). It will be processed for the purposes of the performance, management and follow up of the oversight activities according to Air Transport Law and Regulation on the rules and procedures for the operation of unmanned aircraft systems by which Implementing Regulation (EU) 2019/947 has been implemented in the Republic of Serbia.

If you require further information concerning the processing of your personal data or you wish to exercise your rights (e.g. to access or rectify any inaccurate or incomplete data), please refer to the contact point of the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia.

The applicant has the right to make a complaint regarding the processing of the personal data at any time to the Commissioner for Information of Public Importance and Personal Data Protection, as national Data Protection Supervisory Authority.

Датум Date		Потпис Signature	
----------------------	--	----------------------------	--